24րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6605 — 28 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1907 — ՈՒՐԲԱԹ — 4 ՌԱՄԱԶԱՆ 1325 — 11 Octobre 1907 — 24me année № 6605

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. Պոլսոյ համար տարեկան 80 Ղրշ.
» » վեցամսեայ 45 »
Գաւառներու համար տարեկան 108 »
» » վեցամսեայ 60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 25 Ֆրք.
» » վեցամսեայ 20 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره ولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ԷՋ ՄԸ
ԲԱԲԵՐԴԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՆՑԵԱԼԷՆ

Ա.

Ժամանակին ոգիին համաձայն, անցեալ դարերուն, Բաբերդի մէջ ալ վանքերու շրջափակներէն ներս որմափակուած էր գիր-կարդալը։ Վանքերուն յաջորդած են՝ իբր կրթական օրրաններ՝ բնական կարգով, եկեղեցիներու շրջափակը և քահանայական անձուկ խցիկները։ Բաբերդ ալ իր շրջանակին մէջ կը համրէր երբեմն շատ մը վանքեր որոնցմէ ոմանք ամայացած մենաստաններու կարգը անցած են։ Անցողակի կարելի է յիշել անոնց կարեւորներէն մէկ քանին։ 1. Դաւթայ վանք, (Թաւուքվանք անունով գիւղին քովերը)։ 2. Սուրբ Յակոբ (Սէյտ Եագուպ անունով գիւղին մօտը և ասոր քովի Բաղնիք անուն գիւղէն ելած է Բաբերդցի Ջամաչըրճեան Յովհաննէս Պատրիարքը)։ 3. Ս. Լուսաւորիչ, 4. Կանտալըթի Ս. Գէորգ։ 5. Լոռիի Ս. Լուսաւորիչ, ևայլն։ Թէ ի՛նչ կրթական գործունէութիւն ունեցեր է Բաբերդի վանքերուն մէջ ապրող և անանող բազմաթիւ վանականութիւնը, թէ չնչալի արդիւնքներ ընծայե՞ր է իր ժամանակին, մեր նըպատակէն դուրս է, այդ կէտը պարզելու՝ վերապահած ըլլալով առանձին ուսումնասիրութեան մը, անցողակի միայն պիտի ըսենք որ, ժամանակին ոգիին համաձայն երբ միահամուռ գիր-կարդալը կղերին և վանականութեան ափին մէջ կեդրոնացած էր, բնականաբար, Բաբերդի մենաստաններուն մէջ ապրող ստուարաթիւ վանականութիւնը, որ ուսեալ և քաջ հռետոր անդամներ ալ ունեցեր է, բոլորովին անբաժին չէ մնացած, կրթական անվաստակ ժամանակ մը չէ հոլոված անշուշտ, և ասիկա հաստատող պարագաներ չեն պակսիր գրչագիրներու և յիշատակարաններու մէջ։ Վանքերէն դուրս և կուսակրօն կղերէն յետոյ, ինչպէս ըսինք, եղած է շրջան մը, ուր եկեղեցւոյ շրջափակը և քահանաներու խուցերն ալ իբր կրթարան ծառայած են, և այսինչ կամ այնինչ եկեղեցւոյ միաբան քահանաներն ալ իբր գրչագրող և իբր ուսուցիչ տեղ մը գրաւած, կրթութիւն և ուսում ջամբած են ժամանակակից սերունդին։

Արդ, ամուսնացեալ կղերին դաստիարակչական գործունէութեան վաւերագրերն ալ ունինք մինչեւ ԺԷ.—ԺԶ. դարերը հասնող։ 1584ին ապրած քաղաքիս Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցիին միաբան Տ. Սարգիս երէց մը կը յիշուի։ 1660—70ին Տ. Մելքիսեթ և Տ. Պետրոս երէցները կը յիշուին։ 1687ին ապրած «քաղաքամիջի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ միաբան» Տ. Ոնոփրիոս քահանայ մը կը յիշատակուի։ Յաջորդաբար կը յիշուին նաեւ Տ. Աստուածատուր և դեռ այլ քահանաներ որոնք իրենց դարուն մէջ թէ՛ գրչագրած և թէ՛ ուսուցած են միանգամայն։

Ասոնցմէ յետոյ առաջին անգամ 1700ի վերջերուն և 1800ի սկիզբներուն է որ կը հանդիպինք Աւագ Դպիր անունով աշխարհականի մը, որ իր ժամանակին իբրեւ ուսուցիչ կը ներկայանայ։ 1800ի սկիզբներուն կը յիշուին նաեւ Տ. Սիմոն և Տ. Յովհաննէս քահանաները, որոնք նախ իբր տիրացու կամ դպիր աշխարհական դէմքեր, դաստիարակած են երկար ատեն և յետոյ քահանայանալէ վերջ շարունակած են դարձեալ ուսուցչական գործը, ու իրենց ատենին իբր հմուտ անձեր արդիւնքի նշանակելի հետքեր ձգած։ Ասոնցմէ Տ. Յովհաննէս 1829ին մեկնած է Բաբերդէն ընտանիքով, իսկ Տ. Սիմոն Փարավրակ գիւղին վրայ քահանայացած և հոն վախճանած է։ Տ. Սիմոն գրաբար անտիպ բանահիւսութիւններ ալ ունի։ ԺԶ.էն ԺԸ. դարու վերջերը քահանաներու այս ուսուցչութիւնը նշանակելի եղած է ա՛յն տեսակէտով մանաւանդ որ օրուան քահանան երբ կարդալուն հետ գրել ալ գիտցեր է քիչ մը և եթէ բարի կամեցողութիւնն ալ չէ պակսեր իրեն, իր բոլորտիքը միշտ աշակերտներ հաւաքեր է իր ծուխերուն մէջէն ու հեգել տուեր է անոնց, Գործոց, Սաղմոս, Նարեկ և դէպ ի վեր, իր մտային պաշարին չափով։ Մինչեւ 1850՝ Տ. Ստեփաննոս և Նայեան Տ. Յովհաննէս (քաղաքիս Մայր եկեղեցիին շինութեան աշխատողը) քահանաներն ալ ուսուցչութեան բաժին մը ունեցեր են և դեռ ուրիշներ որ [illegible] աշխատանք տուեր են այսպէս։

Թէեւ անցեալ դարու կէսէն առաջ, քաղաքական թուականներուն, աշխարհականներ ձեռք առեր են ուսուցչութիւնը, և Բաբերդի կրթական գործը տակաւ այլափոխուելու դիրք մը առեր է ինքնիրեն, բայց վերջնական, բուն փոխանցումը 1850էն ասդին կը գտնենք. որովհետեւ 1847-50 Խարբերդցի Տ. Յովհաննէս և Բաբերդցի Տ. Յովհաննէս քահանաները միջանկեալ կերպով ուսուցչական պաշտօն վարած են նորէն, Մկրտիչ Մանկասարեան Կ. Պոլսեցիէն ետքը՝ որ ուսուցչութիւն ըրած է Բաբերդի մէջ 1843-47։ Մկրտիչ Մանկասարեան՝ մանկավարժ անուանուած՝ իր ատենին քաջ երաժիշտ և հայկաբանի համբաւ ունի եղեր և կրթական բաւական նշանակելի արդիւնք մը տուած է։ Եւ թէեւ իսկութեան մէջ իր հմտութիւնը մեզի անծանօթ կը մնայ, քանի որ ո և է հեղինակուած գործ և ձեռագիր չկան իրմէ այժմ ձեռքի տակ, սակայն իր ուսուցչութիւնը բաւական՝ արդիւնալից ըլլալուն գոհացուցիչ ապացոյցներ չեն պակսիր։ Ասոր օրով առաջին անգամ ըլլալով կազմակերպուած վիճակ մը կ'առնէ վարժարանը, Թուրքերէն լեզու կը դասաւանդուի այցելու Թուրք ուսուցչի մը միջոցով, քերականութիւն և գիր կ'ուսուցուին և ուրիշ կարգ մը բարեփոխութիւններ կը ներմուծուին։ Մանկասարեան հասուցած է շատ մը աշակերտներ որոնք իրենց ժամանակին գրող-կարդացող և առաջաւոր տարրը եղած են։ Իրմէ առաջ գիր գրել գիտցող մը մատով ցոյց կը տրուի եղեր, ասկէ ետքն է որ, նոր հասած աշակերտներով, հասարակաց դառնալ կը սկսի տակաւ։ Սակայն մինչեւ այսօր մասնաւորապէս հիացումով կը խօսին հիները Մանկասարեանի եկեղեցական երաժշտագիտութեան և սքանչելի ձայնին վրայ և կը պատմուի թէ՝ Կարնոյ Առաջնորդ հանգուցեալ Գրիգորիս եպիսկ. Ջորաքէլեան անգամ մը Ս. Հրեշտակապետաց տօնին Բաբերդ կը գտնուի. Մկրտիչ Մանկասարեան և եպիսկ.ին եղբայրը տիրացու Բիւզանդ՝ ան ալ իր կարգին լաւ երաժիշտ մը՝ դէմ դիմաց կ'անցնին ատեանին մէջ և երբ Մանկասարեան կը սկսի «Որ յանէից»ը, Գրիգորիս եպիսկ.՝ մասնաւորապէս սիրահար եկեղեցական երաժշտութեան՝ բազմած իր աթոռին վրայ՝ բարձրաձայն կը դրուատէ Մանկասարեանը և իր սքանչացումը կը յայտնէ ըսելով «Օ՛հ, ղաճօղլու՛, Ներսէս Շնորհալի՛ մի՛ սըն»։ Որոշ չի գիտցուիր թէ մինչեւ Մանկասարեանի ուսուցչութիւնը Բաբերդի մէջ մէկ դպրո՞ց միայն գոյութիւն ունեցեր է։ Բայց հաւանական է թէ՝ քանի որ 4-5 եկեղեցիներ կային և ասոնցմէ իւրաքանչիւրը երբեմն մինչեւ 3-4 քահանաներ ունէր, կային նաեւ մէկ քանի խուց-դպրոցներ, իւրաքանչիւր քահանայի հսկողութեան տակ։ Մանկասարեանի օրով սակայն մէկ դպրոց կը գտնենք միացած պիւտճէով մը, թէեւ դըպրոցական շէնքը, իբր դպրոց ծառայող յարկը, զանազան պատճառներով փոխուած ըլլայ։ Մէկ պիւտճէով ըսինք, աւելորդ չըլլար այդ մասին բացատրութիւն մը տալ։ Այդ ժամանակներուն Բաբերդի բոլոր եկեղեցիները իրենց առանձին ելեւմուտքը և ուրոյն բանկալներն ունէին, սակայն եղած կանխագոյն կարգադրութեան մը և իրենց տեղին հեռաւորութեան համաձայն՝ մինչեւ 1870 չորս եկեղեցիները որոշ շրջանով կը բացուէին։ Ծիկրաշէնի Ս. Աստուածածին և Մայր եկեղեցի Ս. Աստուածամայր մէկ, Ս. Հրեշտակապետ և Ս. Յովհան մէկ կը բացուէին, շաբաթ մը առաջինները, շաբաթ մը վերջինները, որով ամէն օր երկու եկեղեցի կը բացուէր միաժամանակ՝ Կալերի Ս. Նշան եկեղեցիէն զատ որ միշտ կը բացուէր։ Այս կարգադրութիւնը եղած էր ժողովուրդին քիչութեան և Հրեշտակապետ ու Մայր եկեղեցիներուն խիստ մօտաւորութեան պատճառով. բայց, ինչպէս ըսինք, չորս եկեղեցիներէն իւրաքանչիւրը իր անջատ գանձանակն ունէր և միայն դպրոցը հաւաքական ձեռնտուութիւնով կը մատակարարուէր։

Բաբերդի կրթական գործին աշխատողներու շարքին մէջ անկարելի է անյիշատակ անցնիլ Պօղոս վրդ. Պետրոսեան Կ. Պոլսեցին, աշակերտ Գրիգոր Պատուելի Փէշտիմալճեանի, որուն ձեռագիրներն ալ ի մի հաւաքած է, իր ժամանակին ուսեալ և ուսումնասէր մէկը՝ որուն գիտնական անունը տուեր են. անձնապէս մեծ աշխատող մը եղած է Բաբերդի կըրթական գործին իր առաջնորդական պաշտօնի միջոցին որ տեւած է 1852-1858։ Պօղոս վրդ. վախճանած է Բաբերդ՝ Կարինէն վերադարձին և թաղուած Մայր եկեղեցիին բակի փոքրիկ գերեզմանատան մէջ։ Աֆիոնճի Գրիգոր վարդապետի գերեզմանին վրայ կայ հետեւեալ տապանագիրը.

«Պետրոսեան գիտնական Պօղոս վրդ.
«Պոլսեցի, երբեմն դէտ Վիճակիս, ի
«հասակի վաթսունըութ յաւէր ծննդեան
«իբրոյ հանգեաւ առա յուսով յարու-
«թեանն արդարոց։ 1861 յունվար 7»։

Յ. ԴԱՐԲԻՆԵԱՆ

Բաբերդ

ՄԵՐ ՍՆՈՒՆԴԸ

Բ.

Ըսինք որ սնունդին կարեւոր համարուած քանակութիւնը, ձեռնարկուելիք աշխատութենէն կախում ունի։ Միթէ ամէն մարդ այս կէտը կարո՞ղ է գիտնալ, ո՛չ երբեք, և պէտք չէ ալ որ գիտնայ։ Բայց ինչպէս կարելի է այն ատեն իրեն պէտք եղած սննդեան քանակը որոշել։ Ասիկա կը վերաբերի զմեզ շրջապատող հրաշքներուն ամէնէն հրաշալիին, որուն պատճառը մեր բնութեան գաղտնի յօրինուածութիւնն է, կամ թէ կրնամ ըսել, մեր կենդանի նիւթերուն հրաշալի յատկութիւնը որուն բժշկական անուամբ ինքնականոնաւորելու կարողութիւն կ'ըսենք։ Կենդանի գոյութիւնը, ըլլա՛յ ամենամանր բջիջ մը, ըլլայ միքրոպ մը, որուն բիւրաւորները եթէ ի մի հաւաքելու ըլլանք և ոչ իսկ կրամի մը հազարերորդ մասը կը կշռէ, իրենց մէջ կարողութիւն մը ունին միշտ և այս կարողութիւնը կենդանիին պահպանման համար կը գործածուի։ Այս կարողութեան միջոցաւ է որ կեանքը գոյութիւն ունեցած է և առանց անոր ո՛չ մէկ կենդանի ու ոչ մէկ բոյս չէ կարող ապրիլ։

Ամէն մէկ ապրող գոյութեան մէջ կազմակերպութիւն մը կայ որ գիտակցաբար կը գործէ և այս երեւոյթին բացատրութեան համար կենսաբանութեան գիտութիւնը մեզի երկու զանազան կարծիք կը յայտնէ։ Առաջին կարծիքն այն է որ՝ բջիջներն ունին գոյութիւն մը, որուն որակական յատկութիւնները մարդկային մտքին ու խելքին հաւասար են. միւս կարծիքը այն է՝ ինչ որ մենք օգտակարութիւն կը կոչենք, որ ուրիշ բան չէ եթէ ոչ խումբ մը զուտ մեքենական պրոցեսներու օգտակար արդիւնքը։ Եթէ յակամայս կենսաբանական քիչ մը կնճռոտ խնդիրներու մէջ խորասուզուեցայ, պատճառն այն չէր որ ընթերցողներու միտքն ու գաղափարը անօգուտ բաներով խանգարէի, այլ ուզեցի թեօրիներով հասկըցընել թէ ինչպէս մարդս մասնաւոր բընազդով մը իրեն օգտակար եղած քանակով և որակով կը սնանի, այսինքն չափ մը որուն իր առօրեայ թեթեւ կամ ծանր աշխատութիւնը կարօտ է։

Կ'ուզեմ նախ խօսիլ սննդեան քանակին վրայ։ Բնական անհատ մը կարող է իր սննդեան չափը անօթութեան և ծարաւի զգայութեամբ հաստատել։ Անօթութիւնը զգայութիւն մըն է, որով ամէն մարդ արդէն ի ծնէ օժտուած է։ Անօթութեան կեդրոնը կամ աղբիւրը ստամոքսն է։ Այս զգայութիւնը մեզի վճռական կերպով կատարել կամ գոհացնել կուտայ իր պահանջմունքը և որուն միջոցաւ կեանքերնիս պահպանած կ'ըլլանք։ Յայտնի է թէ ինչ անտանելի աստիճաններու կը հասնի այդ զգայութիւնը, եթէ ժամանակին յագուրդ չտրուի։ Մեր կամքը կարող կ'ըլլայ սակայն մինչեւ մէկ աստիճան անօթութեան վրայ ազդելու։ Ամէնքնիս ալ տեսած կամ լսած ենք այն աճպարարները, որոնք իրենց ազատ կամքով շաբաթներով անօթի կը մնան։ Ամէն պարագայի մէջ, անօթութիւնը ինքնին բաւական չէ սնունդ առնել տալու, որովհետեւ կարող ենք անօթի մնալ և ուտելու բաղձանք չունենալ, որովհետեւ՝ ինչպէս ժողովրդական լեզուաւ կ'ըսենք՝ ախորժակը կը պակսի։ Այս երեւոյթը կը պատահի յաճախ հիւանդներու քով և ուղեղին հետ կապակցութիւն ունի։ Միւս կողմէ կարող է անօթութեան զգացումը իր զօրութիւնը կորսնցնել և մենք ուտելու գրգռութիւն չենք զգար։ Ախորժակնիս այնչափ աւելի կը զարգանայ մեր մէջ, որչափ աւելի սննդեան ճաշակը կամ համը մեզի յարմարի։ Այս կարեւոր կէտը աւելի լաւ կը լուսաբանուի, եթէ սննդեան որակին վրայ ակնարկ մը ձգելու ըլլանք։

Բոլոր ըսածներէս կը հետեւցուի որ ախորժակի զգացումը և ուտելու բաղձանքը միասին մեր սննդառութեան վրայ մասնաւոր կերպով կ'ազդեն։ Զարմանալի է որ եթէ մարդս ինքզինքը ձգէ իր անօթութեան զգայութեան և կշտանալուն, այնչափ սնունդ կ'առնէ որչափ որ իր կազմութեան համար պէտք է և այս բանը մեր գործարանաւորութեան հրաշալի յօրինուածութեամբը տեղի կ'ունենայ։ Ահա՛ այս պատճառաւ շատ մը մարդիկ առանց իրենց սննդեան հոգ տանելու տարիներով մարմնոյ ծանրութիւնը նոյնութեամբ կը պահեն։

Եթէ ուտելու բաղձանքնիս չանայ, այն ժամանակ պէտք եղածէն աւելի սնունդ կ'առնենք։ Արդ, պէտք է գիտնալ թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ աւելցած մասը։ Գործարանաւորութիւնը կը պահէ զայն, չքաւորութեան օրերուն օգտուելու համար։ Այս պատճառով լաւ սնունդ առած մարդ մը երկարատեւ հիւանդութեանց, օրինակի համար թիֆօի աւելի կը տոկայ, քան թէ գէշ սնունդ առած մարդ մը։

Մարդուս մարմինը սպիտի կարօտ է։ Սպիտը կ'առնենք միս, կաթէ և հաւկիթէ ձեւով. իսկ աւելի բուսեղէնով ապրողները բոյսի մէջ գտնուած քիչ մը սպիտէն կը լեցնեն իրենց մարմնոյն պակասը։ Միայն թէ բուսեղէն կերակուրներով սնանելու դատապարտուած մարդ մը պէտք է բնականաբար շատ ուտէ, որպէս զի մսին սպիտին քանակութեան քիչ շատ մօտենայ։ Միայն սպիտով կարելի չէ ապրիլ. իրաւ է կան կենդանիներ որոնք միայն մսով կ'ապրին, բայց մարդիկ չեն կարող լոկ մսով սնանիլ, որովհետեւ չեն կարող մարմնին աճման համար պէտք եղած քանակութեամբ միս ուտել։ Կը յիշեմ որ ժամանակ մը բժիշկները փորձի համար չարաչար յոգնեցան և նստան լոկ միս կերան ու ամենէն շատ ուտողը մէկ օխայէն աւելի չկրցաւ ուտել, — չափ մը որ անբաւական է։

Սպիտէն զատ մարմինը պէտք ունի ճարպի և շաքարաւոր նիւթերու։ Բայց կարելի է նաեւ փոխանակ սպիտի՝ միայն ճարպով և խմորեղէններով ապրիլ։ Ճարպը կ'ուտենք կաթէ, կարագի, հաւկիթէ և միսէ ձեւերով, իսկ խմորեղէնները, արդէն յայտնի է, հացով, գետնախնձորով, բրինձով, մաքարնայով են.։ Ամէն մարդ միեւնոյն սնունդը չառներ. մարդիկ կան որ աւելի ճարպոտ սնունդները կը սիրեն և անով կը կշտանան, մարդիկ ալ կան որ խմորեղէնները կը սիրեն և անով կը հոգան իրենց օրական սնունդը։ Ասիկա ուղղակի անձնական հակումէ և սովորութենէ կախում ունի։ Նոյն իսկ գիտենք որ զանազան ժողովուրդներու մէջ զանազան սնունդներ կը գործածուին։ Ամէն պարագայի մէջ, եթէ խմորեղէնով միայն սնունդ առնուիլ ուզուի, պէտք է շատ աւելի ուտել։ Ճարպը խմորեղէնի հետ միացած ամենամեծ թաքուն զօրութիւնը կը մատակարարէ։ Անոր համար է որ այն մարդիկը որ շատ ծանր գործ կը տեսնեն, չափազանց շատ խմորեղէն կ'ուտեն, ի մասնաւորի հաց։ Անոր համար է որ բժիշկները ապաքինեալներուն առաջին անգամ խմորեղէն կը պատուիրեն։ Այս տողերէս իսկ կը տեսնուի թէ ի՛նչ հրաշալի է մեր կազմութիւնը՝ որ ինքնին արդէն կը վարէ և կը հոգայ մարմնոյ էական պիտոյքը։ Ամէնէն առաջ ըսինք թէ մարմինը պէտք ունի սպիտի։ Սպիտը պէտք է մարմնոյ վերանորոգման համար, որովհետեւ քայքայուած բջիջներուն տեղը կը լեցնէ։ Յառաջագոյն կը կարծէին թէ բջիջները զուտ սպիտէ կը կազմուին, բայց վերջ ի վերջոյ փորձերով յայտնուեցաւ որ բջիջներուն $1/5$ մասը սպիտէ և $4/5$ մասն ալ ուրիշ նիւթերէ կազմուած է, այսինքն ալիւրէ և ճարպէ։

Հարուստներու սեղանին վրայ ամէնէն աւելի սպիտաւորներն ու ճարպաւորներն առաջին տեղ կը գրաւեն. անոնք պէտք եղած չափէն աւելի միս կուտեն, որով առողջութիւննին կը խանգարուի. ամէնէն աւելի յաճախ պատահած հիւանդութիւններն են ջղային գրգռութիւն և յօդացաւ։ Միւս կողմէ ալ կը տեսնենք որ աղքատ դասակարգը անբաւական սպիտ կ'ընդունի իր մարմնոյն մէջ։ Եթէ այս տեսակ մարդիկ իրենց մարմնոյ սպիտի պակասը լեցնել ուզեն, շատ քանակութեամբ խմորեղէններ կ'ուտեն, այսինքն գետնախնձոր, հաց և շատ ալ ջուր կը խմեն վրայէն։ Տեսած ենք ամէնքս ալ աղքատներու լեցուն՝ բայց տժգոյն այտերով տղաքը, որոնք աւելի գետնախնձորով և հացով կը սնանին։

Գիտենք որ ուտելու համար կամք պէտք է ունենալ. բայց այս ալ բաւական չէ. պէտք է նաեւ որ կերակուրներու համն ու հոտը զմեզ գրգռեն։ Ահա այս կը ծառայեն մեր ճաշակելութեան և հոտառութեան երկու ջիղերը, որոնց միջոցաւ մեզի կը հաղորդուին կերակուրներուն համն ու հոտը։ Համի և հոտի մէջ զանազանութիւն մը դնել կարելի չէ։ Օրինակի համար, գիտենք որ սոխը քաղցր համ մը ունի։ Ինչ որ մենք սոխի բնական համը կ'անուանենք, մեզի հոտառութեան ջիղերու միջոցաւ կը յայտնուի։ Եթէ քթերնիս ցուցած սոխ մը կտոր ուտենք, միայն անոր անոյշ համը կ'առնենք. ախորժ համը մեզի այն ժամանակ միայն յայտնի կ'ըլլայ, երբ քթերնիս բանանք։ Գինին ալ նմանապէս աւելի հոտէն կը ճանչցուի քան թէ համէն։ Մենք մեր սննդեան համար էական կը համարինք համը, իսկ անոր օգտակարութիւնը կամ վնասակարութիւնը երկրորդական կը դասենք։ Մեր սննդեան համար միշտ այնպիսի նիւթեր կը նախընտրենք որ համ ունենան։ Բոլոր այն կերակուրները որ համ չունին, չենք կրնար ուտել կամ թէ շատ քիչ կ'ուտենք։ Կերակուրներու համը ուրիշ բանի մըն ալ հարկաւոր է, այսինքն բերնի լորձունքը և ստամոքսի հիւթերը առատութեամբ կը թափէ, որով այդ տեսակ կերակուրներու մարսողութիւնն ալ չափազանց կը դիւրանայ։ Նոյն իսկ եթէ մեզի համով երեւցած կերակուրին վրայ մտածելու ըլլանք, այն ժամանակ իսկ կը տեսնենք որ բերաննիս կը լորձնոտի. Նմանապէս ստամոքսին ալ հիւթերը կը թափին, բայց անոր չենք կարող գիտակից ըլլալ մեր վրայ։

Չափազանց համեմուած կերակուրը շատ մը գործարաններու վնաս կը պատճառէ, ի մասնաւորի երիկամունքներուն, երակներուն և սրտին։ Ընդհանրապէս այն մարդիկ որ չափազանց շատ համ ունեցող նիւթերու վարժութիւն ըրած են, անոնք շատ քանակութեամբ այնպիսի համ ունեցող ըմպելիներ կը խմեն, որ առողջութիւննին տակաւ առ տակաւ կը փճացնեն, ի միջի այլոց ըմպելիներ, բարկ գինիներ, սուրճ, նոյնիսկ ծխախոտ, և այս բոլորը մանաւանդ ահագին քանակութեամբ և մոլութեամբ, առանց խոհրդածութեան։ Ես համոզուած եմ որ գինին, գարեջուրը, սուրճը, թէյը, ծխախոտ են. եթէ ամենաքիչ քանակութեամբ գործածուին, երբեք վնաս չեն հասցըներ. նոյնիսկ կը մտածեմ թէ այդ նիւթերը քիչ քանակութեամբ առնուած ժամանակ միթէ մեր գործարաններէն շատերուն օգուտ չե՞ն հասցըներ։ Այս համոզումը՝ որուն տարիներէ ի վեր ենթակայ եմ, դեռ որոշ ապացոյց մը չէ ունեցած սակայն, օրինակի համար դեռ չեմ գիտցած թէ ի՛նչ օգուտ կը սպասուի կեանքի պայքարի հետ մաշուող մարդու մը խմած քիչ մը գինիէն։ Ըմպելիներու չափազան-

---

«Արեւելք»ի թերթօնը —178—

ՏԱՆԻԷԼ ԼԸՍԻՒԷՕՐ

ԱՆՈՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՄԵՂՍԱԿԻՑԸ

Ը.

ՋՈՒՐԻՆ ԽՈԽՈՋԸ

—Ներողութի՛ւն... Ընդունեցէք զիս և արժանի պիտի դառնէք ձեր ձեռքերէն ընդունելու զայն։

Ֆանիի հիանալի ժպիտը ճառագայթեց։ Պառաւ աղջիկը իր ձեռքով բռնեց երկու միացած գլուխները, Սօլանժի ու Էթիէնի մոխրագոյն ու սեւ մազերուն քսելով մատները, ու ըսաւ.

—Ուրեմն մէկի տեղ երկու զաւակ պիտի ունենամ։ Երկու զաւակ իմ դողդոջ քայլերս պիտի առաջնորդեն մինչեւ գերեզման։ Փոքրիկս առանձնութեան չպիտի մատնուի։ Ա՜հ, ո՛րքան երջանիկ կը զգամ ինքզինքս... Բարի՛ եկաք Թիէննոյիս սիրասուն մայրիկը։

Թ.

ՍՊԱՆՆՈՂ ՋՈՒՐԸ

Ժիւռա և Լու լեռները շատ տարբեր են Սապին ու Անիօ լեռներէն։ Տիբերի գետակցին հարիւր մեթր բարձրութեամբ ջրվէժը, որ Քաթիլլոյի կողերէն դուրս կը պոռթկայ ու Թիվոլիի ապառաժին ստորոտը կը թափի, քանի մը պատճառներու համար այնպէս նշանաւոր է որքան ֆրանսական ոեւէ։

Անիօ, Տիբեր, Թիվոլի—հին Տիբուրը—Սիպիլի մեհեանին աւերակները, Հռոմի մերձաւորութիւնը, դիցաբանութեան և պատմութեան բովանդակ հմայքը, աղմկալից անունները, անմահ յիշատակները պիտի պճնազարդէին այդ տեսարանը, եթէ երբեք բնութիւնը ճշմարտապէս օժտած չըլլար զայն։

Վայրի բնութիւնը սիրողին համար այդ տեսարանը աւելի հիասքանչ չէ անցեալին վերյիշումներուն պատճառաւ։ Աւելի սրտայոյզ կը դառնայ այդ տեսարանը, երբ խորհրդաւոր բան մը կը շշնջէ անոր գրգռիչ հրապոյրը։

Թիվոլիի Կրանտ Քասքատ (մեծ ջրվէժը), ապառաժի անմատչելի անկիւն մը մխրճուած, ամբողջովին ի յայտ կուգայ շատ հեռուէն միայն, Սիպիլի մեհեանին բարձունքէն, օրինակի համար, ուր հեռաւորութիւնը կը մեղմացնէ անոր մեծափառ սոսկումը։ Ջրվէժին ուժգնութենէն պաշտպանուելու ամէնէն նպաստաւոր վայրն է տեսակ մը փոքր ու բնական պատշգամ որ դուրս ցցուած է ջրվէժին կէս բարձրութեան վրայ։ Հոն կարելի է երթալ՝ նեղ արահետներէ և լեռան ճեղքած բոյսերուն մէջէն յառաջանալով։ Եթէ մարդ չվախնայ անդադար վար թափող այդ գետին առաջ բերած խոնաւ մշուշէն, կրնայ իրանը կրթնցնել ժայռին մէջ փորուած բազրիքին, և շատ մօտէն տեսնել ջուրի զանգուածը, որ յիսուն մեթր բարձրէն կուգայ և երեսուն մեթր բարձրութենէն վար կը թափի։ Անդունդին յատակը կ'անհետանայ բզկտուած սարաւանդին ու փրփուրէ յաւիտենական ամպին միջեւ։

Հոն ջուրին շարժուն կեանքը ի յայտ կուգայ ողբերգական կերպով, և իր խոյացումին, սոսկումին ու մռնչիւնին մէջ միասին կը տանի սիրտը։ Ճակատագիրը կը վարէ զայն։ Իր բաղդին թողուած է ան։ Ջուրը կը կքի, կը գալարուի, կը ջախջախուի, կ'ոռնայ ու ի վերջոյ կ'անհետանայ... Մարդկային կեանքն ալ, րոպէի մը չափ, յաւիտենականութեան մէջ կը խուժէ։

Շքեղ պրիսմակ մըն է ան, ուր տիեզերքը կը ցոլայ. Ծիածաններ ու ոսկեգոյն կրկներեւոյթներ կը պարզուին յորձանքի մը վրայ... Իւրաքանչիւր կաթիլի մէջ բնանկարի մը բովանդակ հմայքը կայ... Ու թռչուն կաթիլներուն տակ կիրքերու յորձանքը և ներքին մոլեգնութիւնը կը պոռթկայ կարծես... Յետոյ ամէն ինչ կը խորտակուի...

Կին մը հոն կեցած, կը խորհէր, ցնորքեցուցիչ տեսարանին հայեցողութեան մէջ թաղուած։ Բլօտիս տէ Թրանին էր, որուն վիլլան Ս. Անճելոյի դաշտէն հեռու չէր գտնուեր, ուստի և մեծ ջրվէժէն, ան կը սիրէր կանգնիլ այդ մեծաղորդ անդունդին առջեւ, որ իր հոգիին պէս աղմկալից էր։ Զգայարանքներու այդ վայելքին մասնակից էր նաեւ մտածումը, բայց ո՛չ վերացական և անբիծ մտածումը։ Բլօտիս այդպէս կեցած, ժամերով պիտի երազէր Սփինքսի մը կամ էգ կատուի մը պէս անշարժ, առանց ըմբռնելու ներքին հզօր ձայներուն իմաստը։

Այդ օրը, աշնան սկիզբը, Իշխանուհին նեղ արահետներէն վար իջած էր՝ ժեռուտ պատշգամը հասնելու և հոնկէ տեսնելու համար որ նոր փոթորիկներ չէ՞ին աւելցուցած ջրվէժին ջուրերը։

Շատ քիչ անգամ Իշխանուհին կ'ընկերանար ծառայ մը, երբ մանաւանդ կարճ պտոյտ մը կատարէր հսկողութեան տակ գտնուած անտառներու մէջ, ուր մարդ կրնայ մտնել՝ տուրք վճարելով միայն։ Ուշադիր ծառաներու ներկայութիւնը պատճառ կ'ըլլար որ Բլօտիս համ չառնէր վայրի տեսարանէն, երազանքներու մէջ չկարենար թաղուիլ, մենութեան վայրագ ախորժը չզգար, որուն կ'ենթարկուէր մերթ ընդ մերթ, Նայադի մը պէս։ Բայց թէ՛ խոհեմութեան և թէ համր ընկերակցութենէ մը ախորժելուն համար, Բլօտիս իր հետ կը տանէր սպանիական երկու «տօկ» շուներ, զորս ո և է մարդկային արարածէ աւելի կը սիրէր թերեւս։ Սքանչելի կենդանիներ էին երկուքն ալ, թէ՛ Բլօտիսի և թէ ուրիշներու համար վտանգաւոր։ Բարձրահասակ ու կէս մը ընտելացած, այդ տեսակ շուները միշտ վայրի բան մը ունին իրենց բնաւորութեան մէջ և սոսկալի անակընկալներ կը պատճառեն երբեմն։ Այդ շուներէն մէկը — ամէնէն մեծը որ տեսնուած ըլլայ երբեք — սեւ ու շիկագոյն մորթ մը ունէր, որով ահարկու երեւոյթ մը կը պարզէր։ Բլօտիս իր շուներէն մէկը կը կոչէր Պրուտօ, իսկ միւսը՝ Պաչիօ։ Այս վերջինը մուկի պէս մոխրագոյն էր և արտակարգ մեծութիւն մը չունէր։

Այդպիսի պահապաններու ընկերակցութեամբ՝ մանկամարդ կինը կրնար թափառիլ Թիվոլիի հանդարտիկ պարտէզներէն այնպէս վտանգաւոր վայրերու մէջ իսկ։ Ուստի անվախ կերպով իջաւ փոքր զառիթափէն։ Ոչ մէկ շրջագայող ելաւ դիմացը։ Սեպտեմբեր ամսուն մէջ Հռոմ և իր շրջակայքը պտըտող օտարազգիներ շատ քիչ կան։ Իշխանուհին ալ դեռ նոր գացած էր Թիվոլիի իր վիլլան, սաստիկ տաք օրերը անցընելով Էնկատինի մէջ և երեք շաբաթ ալ մնալով Սալսօ-Մաճիօրէի ջերմուկները, տիրող նորոյթին համաձայն։

Բլօտիս նոճիներուն և գալար կաղնիներուն մէջէն վար կ'իջնէր, խորհելով թէ ինչ խօլ եռանդ կրնար դնել իր վարած կեանքին մէջ։ Քանի մը ամիսէ ի վեր ամէն ճիգ կը թափէր իր անունը նախկին բարձրութեան ու վեհութեան մէջ պահելու համար։ Անբաւական կը գտնէր շնչել, քալել, խօսիլ, լուռ մնալ, պարզապէս առարկայ ըլլալու համար ուրիշներու հիացման և նախանձին։

Ի՜նչ դժբախտութիւն։ Բլօտիս ո՛չ սէր կը զգար, ո՛չ տենչանք և ոչ ալ ատելութիւն։ Այդ պատճառաւ շատ կը ձանձրանար... Ուրկէ՞ պիտի գար իր կիրքերը արթնցնող դիպուածը։ Պատկերներ անցան մտքին առջեւէն...

Մաքսիմ տ'Էրքիւանսի կոմսը յիշողութեանը մէջ ցցուեցաւ։ Ա՜հ, այդ մարդը — թէեւ բոլորովին անջատուած իրմէ — մասնաւոր տեղ մը կը պահէր իրեն համար՝ երջանիկ ու աղետալի օրեր յիշեցնող, որոնք անցեալին կը վերաբերէին ալ եւս։ Ո՞վ այդ մարդուն պէս պիտի բաբախեցնէր իր սիրտը... Ո՞վ իրեն պիտի ընծայէր Պուա-լը-Ռուայի մէջ գործուածին պէս տռամ մը, երբ կուրծքին մէջ դաշոյն մը մխելով ոտքերուն տակ կը փռէր այն անձը ուրկէ վրէժ լուծել կ'ուզէր, միեւնոյն ատեն անլուր վշտի մը ենթարկելով իր մրցակից կինը։ Ո՞վ պիտի համարձակէր այդ բանն ընելու, Բլօտիսին վայելելու համար... Բայց եթէ յանդգնող ալ գտնուէր, ինք՝ Իշխանուհին չպիտի բաղձար այդ բանին։ Ինչ որ կը պակսէր իրեն, ատելութիւնը, նախանձ, տենչանքն էին...

(Շարունակելի)

ցութիւնը այն պատճառաւ կեանքի և մթնշիկներուն աչքին կը զարնէ, որովհետեւ պէտք չէ քաշուիլ խոստովանելու, որ շատեր, նոյնիսկ կարող եմ ըսել, մեծագոյն մասամբ, շատ խմիչք կը գործածեն։

ՏՈՔԹ. Ց. ԴԱՐԱՆՑԻԼԵԱՆ

ԱՌՈՂՋԻՆ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Չափազանց տաք և չոր օդով լեցուն սենեակին մէջ բնակութիւնը յաճախ պատճառ կ'ըլլայ ցնցղատապի և հարբուխի. բնակութեան սենեակի մը տաքութիւնը պէտք չէ որ 16 աստիճան Րէօմիւրէ = 20 սանդիկրատ աւելի ըլլայ։ Մերթ ընդ մերթ պատուհան բանալով օդը փոխել և մաքրել պէտք է։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՄՍ ՔԱՌԼ ՎԷՏԷԼ

Կոմս Քառլ Վէտէլ, որ գրեթէ հինգ տարիէ ի վեր Վիեննայի գերման դեսպանի պաշտօնը կը վարէր, կը մեկնի այժմ Վիեննայէն, Ալզաս Լօրէնի կուսակալութեան պաշտօնը ստանձնելու համար։ Ի սկզբան զինուորական կցորդ եղած է Վիեննայի դեսպանատան, այնպէս որ Վիեննայի դեսպան անուանուած ատեն օտար չէր Աւստրիոյ մայրաքաղաքին ընկերական բարձրագոյն շրջանակներուն։ Եւ հիմա մեկնած ատեն ալ բարեկամական շատ մտերիմ յարաբերութիւններ կը թողու։ Իր վստահաբեր վարմունքով, Գերմանիոյ ամէն ներկայացուցիչներէն աւելի նպաստած է՝ զինակցական յարաբերութեանց լաւագոյն պայմաններու մէջ պահուելուն։ Կոմս Վէտէլ գերմանեւաւստրիական զինակցութեան կնքումէն ի վեր իրարու յաջորդող գերման դեսպաններուն երրորդն է. և իր երկու նախորդներուն՝ Ռէօյս իշխանին — որուն ստորագրութիւնը կայ դաշնագրին տակ — և Էօյլէնպուրկ իշխանին հետ բաղդատմամբ իր անձնական որոշ հանգամանքը ունի։ Ռէօյս իշխանը ի ծնէ քաղաքագէտ մը, իսկ Էօյլէնպուրկ իշխանը՝ աւելի ընկերական մարդ մըն էր։ Կոմս Վէտէլ, որ հեծելազօրքի զօրավար է, իբրեւ դիւանագէտ պահած էր իր զինուորական նկարագիրը, այն է՝ անկեղծութիւն և ազդուութիւն, և ոյժի ու զօրութեան պատկանող ամէն բաներու համար ալ սրատեսութիւն, և անսեթեւեթ վճռողութիւն։ Աւստրիոյ կայսրութեան համար իր համակրութիւնը շատ ջերմ ու անկեղծ է, և սրտանց կը հետեւի թէ՛ նպաստաւոր և թէ աննպաստ պարագաներու՝ անկեղծ մասնակցութեամբ։ Իբր զինակից մինչ հոգ կը տանէր Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պետութեան շահերուն, զորս շատ լաւ կը ճանչնայ։ Իր դեսպանութեան տարիներուն մէջ շատ կարեւոր դէպքեր տեղի ունեցան, որոնք իր գործունէութեան շրջանակին ալ կը պատկանէին մասամբ և իր գործակցութիւնը անհրաժեշտ կ'ընէին՝ այսինքն այն ժամանակներուն մէջ երբ Ծայրագոյն Արեւելքի պատերազմը այնչափ հեռուէն կը շարժէր Եւրոպայի քաղաքական աշխարհը. ամբողջ Եւրոպան շահագրգռող առեւտրական դաշնագիրներու ատեն, երբ ատոնք պիտի վերանորոգուէին Գերմանիոյ և Աւստրիոյ միջեւ. վերջապէս այն ժամանակին մէջ, ուր Ալճեզիրասի համաժողովին մէջ Գերմանիա և Ֆրանսա դէմ առ դէմ եկած էին, և մօտաւոր խզում մը հաւանական կը համարուէր, երբ Վիեննայի Դահլիճը քաղաքական այն փափուկ վայրկեաններուն մէջ իր միջնորդի առաջարկը կ'ընէր նոյն Ժողովին մէջ, և միեւնոյն ատեն կոմս Վէտէլ ալ կարեւոր պարտականութիւն մը ունէր։ Թէ՛ այս և թէ Աւստրիոյ համար մեծ կարեւորութիւն ունեցող քաղաքական ուրիշ խնդիրներու մէջ կոմս Վէտէլ այնպիսի իմաստուն ընթացք մը բռնեց, որ երկիրն ու ժողովուրդը մօտէն ուսումնասիրող և ճանչցող քաղաքագէտի մը յատուկ է միայն։ Կոմս Վէտէլ իր դեսպանի պաշտօնը կ'երթայ փոխանակել ալ աւելի բարձր պաշտօնի մը՝ Ալզաս-Լօրէնի կուսակալի պաշտօնին հետ։ Պիտի երթայ անցնիլ գլուխն այն գաւառին՝ որուն տիրելու համար մղուած պատերազմին մասնակցած էր իբրեւ երիտասարդ սպայ, և իր անկեղծ ու սիրալիր բնաւորութիւնը շուտով պիտի գրաւէ ժողովուրդին համակրութիւնը։ Վիեննայի մէջ ամէն ոք գիտէ թէ կոմս Վէտէլ շատ լաւ կրնայ ներկայացնել իր վեհապետը. և Հռոմի մէջ դեսպանութեան կոչուելէ առաջ ալ, Պերլինի կառավարիչ եղած ատեն ալ ցուցուցած էր իր այդ կարողութիւնը։ Կոմս Վէտէլ կը թողու հիմա Վիեննան, աւելի յառաջանալու համար իր ասպարէզին մէջ։ Ցաւալի է իր մեկնումը, բայց տարակոյս չկայ որ իր յաջորդն ալ պիտի ունենայ այն անկեղծ տրամադրութիւնները զորս գնահատած ենք իր նախորդին վրայ։ Վիլհէլմ կայսրը մեզ կը ղրկէ դիւանագէտ մը, որուն վրայ մեծ վստահութիւն ունի։ Այս պարագան ցոյց կուտայ թէ ո՛րպիսի մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի Վիեննայի դեսպանութեան պաշտօնին։ Թէ՛ Վիեննայի և թէ Պերլինի ներկայացուցիչները իրօք բոլորովին մասնաւոր դիրք մը ունին։ Եւրոպական երկու կայսրութեանց արտաքին քաղաքականութեան հիմը կազմող զինակցութիւնը, որ բովանդակ Եւրոպայի քաղաքականութեան գլխաւոր կռուանն է, այդ երկու դեսպաններն են զոր պիտի ներկայացնեն։ Կարելի չէ մոռնալ թէ կոմս Վէտէլ ի՛նչպէս կատարեց այդ պատուաբեր պաշտօնը։

(Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ)

Կոմս Քառլ Վէտէլ 66 տարեկան է։ 1842ին ծնած է. հայրն է Օլտէնպուրկեան զօրավար կոմս Վիլհէլմ Վէտէլ։ Վէտէլ ընտանիքը 1240էն ի վեր ծանօթ է Բոմէրանիայի մէջ։ Կոմս Վէտէլ Օլտէնպուրկի կիմնազիոնի մէջ առաւ իր ուսումը. ապա Հանովէրի երիտասարդ սպաներու վարժարանը մտաւ և 1860ին տեղակալ եղաւ Հանովէրի վիշապազօրաց գունդին մէջ, որուն պետն էր գահաժառանգ իշխանը։ 1867ին Բրուսիոյ զինուորական ծառայութեան մէջ մտաւ և արագապէս յառաջանալով 1876ին զօրավարի աստիճանի բարձրացաւ։ 1878ին զինուորական կցորդ էր Վիեննայի մէջ։ Ինը տարի մնաց այդ պաշտօնին մէջ. 1887ին հրամանատար կարգուեցաւ Իւլան անձնապահ երկրորդ գունդին։ 1889էն մինչեւ 1892 թիկնապահ էր Վիլհէլմ կայսեր։ 1892ին մտաւ դիւանագիտական ասպարէզը։ Իբրեւ դեսպան Ստոքհոլմ ղրկուեցաւ, և մինչեւ 1894 հոն մնաց, 1897ին հեծելազօրքի զօրավար և Պերլինի կառավարիչ անուանուեցաւ։ Երկու տարի ետքը իբրեւ դեսպան Հռոմ ղրկուեցաւ և 1892 դեկտեմբերին Վիեննայի գերման դեսպան անուանուեցաւ։

ԼԱ ՀԷՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին առաջին յանձնաժողովը, կիրակի օրուան լիագումար նիստին մէջ, վիճաբանեցաւ պարտաւորիչ իրաւարարութեան խնդրոյն վրայ։ Ճառեր արտասանեցին Ռումանիոյ պատուիրակ Պ. Պէլտիման և Գերմանիոյ պատուիրակ Պարոն Մարշալ՝ իրաւարարութեան դէմ խօսելով. իսկ Բորթուկալի ու Արժանթինի պատուիրակները իրաւարարութեան ի նպաստ խօսեցան։ Մ. Նահանգաց պատուիրակը քիչ մը խիստ բառերով մերժեց իրաւարարութեան դէմ մէջ բերուած պատճառաբանութիւնները։ Այդ ճառը մեծ տպաւորութիւն գործեց։ Ֆրանսական պատուիրակ Պ. Ռընօ ալ իրաւագիտական տեսակէտով դէմ խօսեցաւ Պարոն Մարշալի։ Պ. Պուրժուա վիճաբանութիւնը փակեց, ըսելով որ իրաւարարութեան սկզբունքը այլեւս չի մերժուիր։ Ցետոյ յանձնաժողովը 18ի դէմ 40 ձայնով ընդունեց պարտաւորիչ իրաւարարութեան սկզբունքը, ինչպէս նշանակուած է անգլեւամերիկեան առաջարկութեան առաջին յօդուածին մէջ։ Այդ սկզբունքին դէմ քուէարկեցին Աւստրիա, Գերմանիա, Ռումանիա, Յունաստան և Չին։

—Ամէնէն աւելի նշանակալից էր Պարոն Մարշալի արտասանած ճառը, որով ոչ միայն իրաւարարութեան սկզբունքին դէմ խօսեցաւ, այլ նաեւ անոր նուիրագործմանը՝ համաշխարհային պայմանագրութեամբ մը, ինչ որ Պ. Լէօն Պուրժուա առաջարկած էր։ Պարոն Մարշալ տարբերութիւն մը դրաւ անհատական պայմանագրութեանց և համաշխարհային պայմանագրութեանց դրութեան միջեւ։ Առաջին պարագային մէջ տէրութիւնները երկու կողմերուն հաճութեամբը կը գործեն. իսկ երկրորդ պարագային մէջ բոլոր տէրութիւնները կը կապուին ընդհանուր պայմանագրութեամբ մը՝ այսինքն թէ իրաւունք չի տրուիր անոնց՝ ընտրել այն տէրութիւնը, որուն հետ կ'ուզեն բանակցիլ։ Կատարելապէս ազատ են ընտրելու իրաւարարութեան ենթարկուելիք առարկաները, բայց ոչ թէ պայմանադիրներուն ընտրութիւնը։ Պարոն Մարշալ դիտել տուաւ թէ ամէն տեսակ իրաւարարութենէ առաջ համաձայնութիւն մը պէտք է և այդ համաձայնութիւնը զուտ անհատական իրողութիւն մըն է։ Գերման պատուիրակը յարեց.— «Պարտաւորիչ իրաւարարութիւնը իրաւաբանական խնդիրներու համար միայն հաստատել կ'ուզուի, բայց ամէն իրաւաբանական խնդիր կրնայ քաղաքական հանգամանք մը ստանալ. ո՞վ պիտի որոշէ խնդրոյ մը իրաւաբանական հանգամանքը։ Այդ մասին բան մը չըսուիր, և սակայն այդ է գամը որուն կը կապուի պարտաւորիչ իրաւարարութիւնը։ Նախ հեզամայական բառերով կը սկսին. «պարտաւոր ես» և յետոյ սա սպառնալից բառերով կ'աւարտեն.— «Եթէ կ'ուզես»։ Ծրագիրը կը տատանի պարտաւորիչ և ըստ կամս հանգամանքներուն միջեւ։ Անորոշ խօսքերը որ և է վէճէ աւելի վտանգաւոր են։ Եթէ իրաւարարութեան կիրառումը ընդլայնի, օր մը հարկ պիտի ըլլայ խորհիլ միջազգային վճռաբեկ ատեանի մը կազմութեանը վրայ՝ իրաւաբանական խնդիրներու համար։ Լա Հէ երթալու համար պէտք է անցնիլ կրկին բանալի ունեցող դուռէ մը, որոնք երկու կողմերուն քով ալ կը գտնուին։ Այդ բանալիները այն ատեն միայն կրնան գործածուիլ երբ համաձայնութիւն մը կարենան գոյացնել։ Հակառակ պարագային դուռը գոց կը մնայ։ Եւ տակաւին կայ ուրիշ դուռ մըն ալ. ինքնիշխան տէրութեան վարչական շահերը։ Վերջապէս, կարգ մը խոստումներ կան որոնց գործադրութիւնը դժուար է։ Թո՛ղ չըսեն թէ խնդիրը պարտաւորիչ իրաւարարութիւնը նուիրագործելու վրայ է։ Արդէն նուիրագործուած է։ Գերման կառավարութիւնը պարտաւորիչ իրաւարարութեան շատ մը դաշնադրութիւններ կնքած է՝ մասնաւոր կամ ընդհանուր, և պիտի շարունակէ ատոնց կնքումը։ Կատարուելիք քուէարկութիւնը էապէս պարտաւորիչ իրաւարարութեան վրայ պիտի չըլլայ, այլ անհատական կամ համաշխարհային իրաւարարութեանց մէկին համար միայն քուէ պիտի տրուի»։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Կարգ մը լրագիրներ ըսած էին թէ Գերմանիա կարող չէ պատերազմի մը ծախքերուն տոկալու և հետեւաբար չի կրնար պատերազմի ձեռնարկել յաջողութեան հնարաւորութիւններով։ Քեօլնիշէ Զայդունգ, այդ հրատարակութեանց պատասխանելով, կը յիշէ 1870 թուականը, երբ Գերմանիա հարուստ չէր, և սակայն անդրդուելի կորովով մը վարեց պատերազմը։ Գերման թերթը կը յարէ.—«Գերմանիա ինչ որ այդ թուականին ըրաւ, այսօր ալ կրնայ ընել, և նոյն իսկ աւելին։ Քանի որ կարող է իր իսկ միջոցներով հարկ եղած դրամագլուխները հայթայթել՝ իր անհատական ձեռնարկներուն համար, հարկաւ պատերազմի ատեն ալ օտարներուն դիմելու պէտք պիտի չունենանք։ Մենք պիտի հոգանք պէտք եղած դրամը կատարեալ հանդարտութեամբ։ Ըսելիք մը չունինք երբ Ֆրանսական լրագիրները իրենց ազգակիցները կը համոզեն որ գերմանական արժեթուղթ չգնեն։ Կրնան ուզածնուն պէս դատել։ Մենք կրնանք հանդարտ մնալ այդ կարգի յորդորներու հանդէպ։ Այսու հանդերձ ո՛չ միայն բանի մը չի ծառայեր, այլ նաեւ ընդհանուր կերպով կրնայ անտեղի ըլլալ՝ Գերմանիոյ ելմտական վիճակը այն աստիճան տկար ներկայացնել որ նոյն իսկ երկրին պաշտպանութիւնը ատկէ վնասուի»։

ՖՐԱՆՍԱ

Ամիէնի մէջ Նախարարապետ Պ. Քլէմանսօ, մէկ քանի բաժակաճառերու պատասխանելով, սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

«Աշխատակիցներս և ես միշտ Ֆրանսայի օգտին աշխատեցանք։ Մէկ քանիներ, որոնց հետ համախորհուրդ գործեցինք, կ'ամբաստանեն մեզ թէ մեր գաղափարներուն դէմ գործած ենք. այդ մեղադրանքին պատճառը այն է թէ օրէնքը յարգել տուած ենք ամէնուն։ Պէտք է օրէնքը յարգուի Ֆրանսայի օգտին համար։ Ուրիշ ի՛նչ դիտողութիւն կրնան ընել մեզի դէմ։ Միթէ գործերը վարելու ատեն թեթեւօրէն շարժեցանք։ Միթէ անխոհեմ ընթացքով մը Ֆրանսան վտանգի ենթարկեցինք։ Միթէ մեր երկիրը արժանաւոր կերպով չներկայացուցինք օտար երկիրներու մէջ։ Մեր գործերը մէջտեղն են իբրեւ պատասխան։ Ծերակոյտին և Երեսփ. Ժողովին ներկայացուցինք բարենորոգմանց ամբողջութիւն մը, որոնց կիրառումին համար Խորհրդարանին գործակցութիւնը անհրաժեշտ է։ Յառաջիկայ նստաշրջանին մէջ Նախարարութիւնը պիտի պահանջէ Երեսփ. Ժողովէն, 1908ի ելմտացոյցին հետ, վիճաբանիլ եկամտի տուրքի ծրագրին վրայ. նաեւ նկատողութեան առնել զինուորական ատեաններու բարենորոգման և կառավարական պաշտօնեաներու վերաբերեալ ծրագիրները։ Մենք բարի կամքի տէր մարդեր ենք և մենք զմեզ պիտի անգոսնէինք եթէ Ֆրանսան պաշտպանելու գաղափարէն զատ ուրիշ բանի մը նախապատուութիւն տայինք։»

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Թօքիոյէն ամերիկեան լրագիրներուն ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.— Ստոյգ աղբիւրէ առնուած լուրերու նայելով, Մ. Նահանգաց պատերազմական Նախարար Պ. Դաֆթի այցելութիւնը ամրապնդած է Մ. Նահանգաց ու Ճափոնի միջեւ փոխադարձ համաձայնութեան կապերը, սակայն բնաւ համաձայնութիւն մը գոյացած չէ դէպ ի Մ. Նահանգները Ճափոնցիներու գաղթումի խնդրոյն նկատմամբ։ Այսու հանդերձ երկու կառավարութիւնները այնպէս կը նկատեն թէ խնդիրը բնականաբար պիտի կարգադրուի ժամանակին հետ։ Գալով այն լուրին թէ Բանամա գոմիսէր մը պիտի ղրկէ Ճափոն՝ դէպ ի Բանամա ճափոնական գաղթականութիւնը սահմանափակելու մասին համաձայնութիւն մը կնքելու, կը յայտարարուի թէ Ճափոն պիտի չհաւանի այդ խնդրոյն համար գրաւոր համաձայնութեան մը, վասն զի այդ պարագան անհամապատասխան պիտի ըլլայ անգլեւճափոնական դաշնադրութեան։ Սակայն Ճափոն պիտի կրնայ ըստ կամս միջոցներ ձեռք առնել՝ գաղթումը սահմանափակելու, եթէ հարկ դատուի։

— Թօքիոյի ամերիկեան դեսպանը, որ Նիւ-Եորք դարձաւ, յայտարարեց Թայմզի թղթակցին թէ Ճափոն ո՛չ միայն պատերազմ չուզեր, այլ նաեւ խռովութեան ըլլալու պատճառ մըն ալ չունի գաղթականութեան խնդրոյն համար։ Թայմզի թղթակիցը կը յարէ.— «Այս յայտարարութիւնը Վանքուվէրի միջադէպերէն առաջ եղած էր։ Հիմա որ Անգլիա ալ Մ. Նահանգաց պէս միեւնոյն կացութեան մէջ կը գտնուի, Ճափոն այնքան առաձգութիւն պիտի չզգայ, վասն զի բրիտանական Քոլոմպիա Քալիֆորնիոյ պէս միեւնոյն պայմանները պիտի պահանջէ, ցեղերու միջեւ պատերազմի մը առաջքը առնելու համար։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Գերմանիոյ նաւատորմին գործարանները այս տարի կարգ մը յանձնարարութիւններ ստացան, որոնք ցոյց կուտան նաւաշինութեան մէջ տիրող բացառիկ գործունէութիւնը։ Պետական գործարանները արդէն չափէն աւելի զբաղած են, որով Վուլքէնի, Պլոմ, Ֆոսի և Կէրմանիայի գործարաններուն յանձնարարուեցաւ շինել երկու զրահաւոր, զրահապատ յածանաւ մը, երկու փոքր յածանաւեր, մաքրարան-նաւ մը և թորփիլանաւեր։ Շինութեանց ընդհանուր ծախքն է 147 միլիոն մարք։ Ուրեմն ձմեռը Գերմանիա պիտի ունենայ շինուելու վրայ եղող տասնըհինգ մարտանաւեր, որոնց մէջ կան վեց զրահաւոր, երկու յածանաւ, չորս փոքր յածանաւ եւայլն։ Թորփիլանաւերը հաշւոյ մէջ չեն։ Բոլոր այդ մարտանաւերը նոր ձեւ մեքենաներ պիտի ունենան։

ՊԱՏԷՆԻ ՄԵԾ ԴՈՒՔՍԻՆ
ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԱՐԼՍՐՈՒԷ, 7 հոկտ. — Այսօր կէսօրին տեղի ունեցաւ Պատէնի մեծ դուքսին յուղարկաւորութիւնը։ Ներկայ էին Վիլհէլմ կայսրը՝ մեծ դքսուհիին ընկերակցութեամբ, մեծ դուքս Ֆրիտրիխ Բ. Սաքսոնիոյ Թագուհիին հետ, Շուէտի գահաժառանգ իշխանը՝ մեծ դքսուհիին հետ, Սաքսոնիոյ Թագաւորը Շուէտի գահաժառանգ իշխանուհիին հետ, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ կայսերական իշխաններ, Ֆոն Պիւլով իշխանը և ուրիշ մեծ դուքսեր և իշխանուհիներ, որոնք եկեղեցիին մէջ դագաղին աջ ու ձախ կողմերը իրենց համար պատրաստուած տեղերը գրաւելէն ետքը, Երգեցիկ խումբը երգեց և յետոյ սկսաւ արարողութիւնը։ Տօքթ. Հէլպինկ կարճ քարոզ մը խօսեցաւ, որուն յաջորդող ուրիշ երգէ մը ետքը, Տօքթ. Հէլպինկ աղօթք մը ըրաւ և երրորդ երգով մը աւարտեցաւ հանդէսը։ Դագաղը ամփոփուեցաւ Բասիլիկներու պալատը պատրաստուած դամբարանին մէջ։ Ցուղարկաւոր անձնաւորութիւնները հետիոտն հետեւեցան թափօրին, իրենց գլուխը ունենալով Ֆրիտրիխ մեծ դուքսը, որուն մէկ կողմէն Վիլհէլմ կայսրը և միւս կողմէ Շուէտի գահաժառանգ իշխանը կը քալէին։ Ցուղարկաւոր տիկինները կառքով կը հետեւէին։ Ճամբուն վրայ կարգով շարուած էին պահապան զօրքեր և արհեստակցական ընկերութիւններ։

—Պարսից Շահին կողմէ ներկայ էին Վիեննայի դեսպան զօրավար Իսհաք խան՝ իր քարտուղարին ու հիւպատոսին հետ, և Պերլինի պարսկական դեսպանատան խորհրդական Ցովհաննէս խան, որոնք ապա ունկնդրութեան ընդունուեցան այրի մեծ դքսուհիին և մեծ դուքս Ֆրիտրիխ Բ.ի կողմէ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

Հունգարացի Լատիսլաւ Զէչէնիի կոմսին՝ Օր. Կլէտիս Վանտէրպիլթի հետ նշանախօսութիւնը ծանուցուելէն ի վեր, ամերիկեան թերթերու լրաբերները մեծ մրցում մը կը կատարեն՝ անոնց ամէն մէկ շարժումները հրատարակելու։ Այդ լրաբերներէն մէկը կը պատմէ թէ Հունգարացի կոմսը ու նշանածը տեսեր է, որոնք կառքով պտոյտ կը կատարէին։ Կոմսը մէկ ձեռքով ձիերուն սանձը բռնած էր և միւս թեւն ալ Օր. Վանտէրպիլթի մէջքը անցուցած։ Կոմսը, առանց հոգ ընելու անցորդները, շառաչուն համբոյր մը դրոշմեր է Ամերիկուհիին շրթունքներուն վրայ։ Օր. Վանտէրպիլթ, շառագունած, սանձը ձեռք առեր ու ձիերը դէպ ի առաջ մղեր է. բայց կոմսը խնդալով շարունակեր է համբոյրները։ Ասկէ կը հետեւի թէ ամուսնութիւնը սիրային է և ոչ թէ դրամի համար։ Ամուսնութիւնը նոյեմբեր 4ին պիտի կատարուի։ Ամերիկայի միլիոնատէրը կը պարծենան այս ամուսնութեան համար, վասն զի Զէչէնիի կոմսը Թ. դարէն ի վեր գոյութիւն ունեցող ազնուական ընտանիքի մը կը վերաբերի. այդ ընտանիքը մեծ դեր կատարած է Հունգարիոյ պատմութեան մէջ։ Այդ ընտանիքին անդամներէն մէկուն արձանը կանգնուած է Բէշդայի մէջ։

ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՈՃԻՐԸ

Վենետիկէն կը հեռագրեն թէ Քոմաբովսքի կոմսին սպանիչին հայրը՝ ծերունին Նաումով վերջապէս կրցեր է իր որդւոյն հետ տեսնուիլ բանտին մէջ, հարցաքննիչ դատաւորին ներկայութեամբ։ Մարդասպանը իր ծերունին հայրը տեսնելով, ամօթէն ու զարմանքէն սթափիլէ անմիջապէս ետքը, յարտասուս փղձկեցաւ և անոր գիրկը նետուեցաւ։ Նաումով հեծկլտանօք արտասուելու նոպայի մը բռնուեցաւ, երբ հայրը ըսաւ թէ մօրը կողմէն համբոյր մը կը բերէր իրեն։ Ֆրանսերէն միայն խօսակցեցան, վասն զի ներկայ դատաւորը արգիլեց անոնց ռուսերէն խօսիլը։ Այս այցելութենէն ետքը, մարդասպանը՝ Նաումով՝ յայտնապէս ընկճուած մնաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ.—Էնկիւրիի Նահանգին կուսակալ Րէշիտ պէյ որ Էրզրումի կուսակալ անուանուած էր, վերահաստատուեցաւ Էնկիւրիի կուսակալութեան պաշտօնին մէջ։

—Վանայ Նահանգին կուսակալի փոխանորդ անուանուեցաւ Հէքքեարիի գաւառին կառավարիչ Ալի Րիզա պէյ։

—Պետական Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Պերլինի օսմ. դեսպանատան առաջին քարտուղար Էմին պէյ։

—Բարիզի օսմ. դեսպանատան երկրորդ քարտուղար անուանուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին որդին Ճէլալէտտին պէյ, որուն Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Բերայի հեռագրատան Տնօրէն Մուսթաֆա Նէսիմի էֆ.ի։ Սալիսէի աստիճան՝ Ներքին գործոց Նախարարութեան արձանագրութեանց դիւանին քարտուղարներէն Խուլուսի և Րիզա պէյերու։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Պէյրութի ոստիկանապետ Բէքիր պէյի և Պրուսայի Նահանգին ոստիկան-զինուորներու գունդին հրամանատար գնդապետ Հաճի Հայտար պէյի։ Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշա գաւառակին գայմագամ Րիֆաթ պէյի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Ռուսիոյ կառավարութիւնը Ս. Աննա պատուանշանին երկրորդ կարգը տուաւ Երուսաղէմի Ցունաց վանքին միաբաններէն արխիմանտրիտ Տ. Գրիգորիոսի և Ալեքսանդր արծաթէ չքադրամը՝ Երուսաղէմի Ցունաց Պատրիարքարանին պաշտօնեաներէն Բանաքէօթօքի Նիքոլայիտի էֆ.ի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշաններուն և չքադրամին ընդունելութիւնը ու գործածութիւնը։

ԻՖԹԱՐ.—Կրօնական, քաղաքային և զինուորական պաշտօնատարներէ ոմանք ալ երէկ իրիկուն իֆթար ըրին Կայս. Պալատին մէջ։

—Զինուորներէ մաս մըն ալ երէկ իրիկուն Կայս. Պալատան մօտ պատրաստուած վայրը իֆթար ընելով, Կայս. դրամական պարգեւներ ստացան և «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչեցին։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Վանայ Նախորդ կուսակալ վախճանեալ Ալի պէյի տիկնոջ, քաղաքային հանգստեան թօշակի մնացորդէն ըստ օրինի սահմանուելիք ամսաթոշակէն զատ, [illegible] գանձէն ալ ամսական հազար հինգ հարիւր ղրուշ յատկացուի իբրեւ կենսաթոշակ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Ռուսիոյ, Ռումանիոյ ու Ցունաստանի դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԵԼՄՏԱԾՈՅՑԻ յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ Պետական Խորհուրդի պաշտօնարանին մէջ։ Ներկայ էին նաեւ Կայս. Պալատան երկրորդ քարտուղար ու սենեկապետ Իզզէթ փաշա և Պետական Խորհուրդին անդամներէն Զիւհտի պէյ ու Պէքիր Քեամի պէյ և երկրագործութեան մասնագէտներու չորրորդ ճիւղին քննիչ Ճէմիլ պէյ։

ԵՊԱՐՔՈՍԱՐԱՆ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը գրեց արտաքին գործոց Նախարարութեան՝ փութացնել Գերմանիայէն բերուելիք երկու ճարտարագէտներու մասին կատարուող գործողութիւնները։ Ինչպէս յայտնի է, ատոնք պիտի հսկեն, որպէս զի Բէօթահիոյ գաւառին Զամլըճա անուն տեղը հաստատուելիք ապաքինարանը առողջապահական և ճարտարապետական կանոններուն համաձայն կառուցուի. նաեւ պիտի միանան Կ. Պոլսէն կազմուած առողջապահական ու ճարտարապետական մարմինոյն։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ քարափներու Ընկերութիւնը կրկին անգամ խնդրեց Ձեռնհաս պաշտօնարանէն՝ փութացնել գործողութիւնները այն շէնքերուն որոնք պիտի գնուին մաքսային շէնքերու կառուցմանը առթիւ։ Ձեռնհաս պաշտօնարանը նորէն խնդիրը հաղորդեց առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան։

ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.— Եղեռնադատ ատեանը, երէկ, դատեց Պոլսոյ Մէվլեւիխանէ Գաբուի շրջակայ Միմար պահականոցին ոստիկանութեան գոմիսէր Ալի Րիզա էֆ.ն, ոստիկանութեան յիսնապետ Հասան, ոստիկան Սըրաճը, ոստիկանութեան յիսնապետ Իսմայիլ, ոստիկան Իսմայիլ էֆ.ները և ոստիկան-զինուորներու յիսնապետ Ալի աղան։ Ատենցմէ Ալի Րիզա էֆ. կ'ամբաստանուէր թէ անցեալ տարուան սեպտեմբեր 21ի գիշերը նոյն թաղին գիշերապահ Իպրահիմը պահականոց բերել տալով և ոստիկան Հասան ու Սըրաճը էֆ.ներուն բռնել տալով, նախ սենեակին մէջ խիստ սաստիկ կերպով գանահարած և յետոյ սանդուխէն վար նետած են. նաեւ նկատողութեան չառնելով որ գիշերապահը այդ անկումէն հետեւանքով վիրաւորուած է, պահականոցին պարտէզը նետած են, ուր ապակիի կտորտուքներ կային, որոնք գիշերապահին ոտքերուն և մարմնոյն զանազան մասերուն մէջ մխուելով անոր մահուանը պատճառ եղած են։ Ալի Րիզա էֆ. զանազան ժամանակներու մէջ, իր ընկերներէն ոստիկանութեան յիսնապետ Իսմայիլ, ոստիկան Իսմայիլ էֆ.ներու և ոստիկան-զինուորներու յիսնապետ Ալի աղայի հետ, Մէհմէտ անուն տղայ մը գանակոծած են՝ մարմինը ջարդուփշուր ըլլալու աստիճան։ Դարձեալ Ալի Րիզա էֆ. նոյն թաղին բնակիչներէն Իպրահիմ Հօճա ու Մէհմէտ Բաղըր էֆ.ները անարգած է՝ անոնց արժանապատուութեանը անհամապատասխան եղանակով։ Ատեանը դատավարութեան ձեռնարկեց և եղած ամբաստանութիւնները հաստատուեցան բազմաթիւ վկաներով և ապացոյցներով։ Հետեւաբար ամբաստանեալներէն ոստիկանութեան գոմիսէր Ալի Րիզա դատապարտուեցաւ վեց տարուան տաժանակիր աշխատութեան և ոստիկանութեան յիսնապետ Հասան ու Սըրաճը՝ հինգ տարուան նոյն պատժոյն. իսկ ոստիկանութեան յիսնապետ Իսմայիլ, ոստիկան Իսմայիլ և ոստիկան զինուորներու յիսնապետ Ալի՝ վեցական ամսուան բանտարկութեան։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ.— Ամերիկեան դեսպան Պ. Լէյշման, այսօր, Բարիզ կ'ուղեւորի արձակուրդով։ Բացակայութեանը միջոցին գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ խորհրդական Պ. Գրուն։

—Սելանիկի հելլենական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Քորոմիլաս Ուաշինկթընի հելլենական դեսպան կարգուած ըլլալով, անոր պիտի յաջորդէ Պ. Ալեքսանդրոփուլօս։

—Պարսից դեսպանատան խորհրդական Միրզա Մուսթաֆա խան, որ արձակուրդով Եւրոպա կը գտնուէր, երէկ Կ. Պոլիս վերադարձաւ։

—Շուէտի դեսպանատունը, երէկ, Վերին Վօսփորի ամարանոցէն Բերա փոխադրուեցաւ։ Սեւ Լերան դեսպանատունն ալ յառաջիկայ շաբթու Էմիրկէնէն Բերա պիտի փոխադրուի։

—Անգլիոյ դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Լէմպ, որ Սելանիկի անգլիական ընդհանուր հիւպատոս կարգուած էր, առջի օրը իր նոր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։ Իբրեւ առաջին թարգման՝ Պ. Լէմպի յաջորդեց երկրորդ թարգման Պ. Ֆից Մօրիս։

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ ԿԱՌՔՈՎ. Բարիզէն Կ. Պոլիս ժամանած Պ. Համօյ, երէկ իրիկուն, Էսթինէէ ուղեւորեցաւ, ուրկէ ճամբան պիտի շարունակէ դէպ ի Բարիզ։ Պ. Համօյ, առջի օրը, ինքնաշարժ կառքով մինչեւ Պէօյիւքտէրէ պտոյտ մը կատարեց։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանը այս տարի քննութեամբ ընդունեցաւ հարիւր չորս աշակերտներ, որոնց հարիւր երկուքը իսլամ են և երկուքը հայ՝ Վիլէն էֆ. ու Ներսէս էֆ.։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը կը քննէ ծրագիր մը, որով մենաշնորհ կը խնդրուի ինքնաշարժ կառքեր բանեցնելու Սամսոնէն մինչեւ Սըվազ։ Սըվազի կուսակալութիւնը տեղեկագրած է թէ այդ ծրագրին իրականացումը տնտեսական տեսակէտով օգտակար պիտի ըլլայ նոյն նահանգին։

ԴՈՆՆԱՅԻ դաշտը ոռոգելու, ջրանցքներ բանալու և ուրիշ գործողութեանց հետեւանքով առաջ գալիք հողերու ամէն տեսակ շահերը ելմտական գանձուն պիտի պատկանին. նաեւ այդ հողերուն վրայ իսլամ գաղթականներ բնակութիւն պիտի հաստատեն։

ԵՐԶՆԿԱՅԻ մէջ զինուորական հոյակապ վարժարան մը պիտի կառուցուի։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մէջ ելեկտրական լոյս և ելեկտրաշարժ թրամուէյներ հաստատելու մենաշնորհն ունեցող Ընկերութեան կողմէ ծովեզերքը կառուցուած ելեկտրական ոյժի գործարանին շինութիւնն աւարտած է։ Մեքենաները, որոնք Եւրոպայէն պիտի բերուին, քիչ ատենէն պիտի զետեղուին։ Թրամուէյի գիծերը պիտի փոխուին՝ ելեկտրաշարժ վիճակի վերածուելու համար։ Այդ նպատակով Պելճիքայէն Սելանիկ ժամաներ է ճարտարագէտ Պ. Ռոզէնթալ։ Գիծերը ճամբայ հանուած են Պելճիքայէն և յառաջիկայ շաբթու Սելանիկ կը ժամանեն, որով զետեղումները պիտի սկսին և երկու ամիսէն պիտի աւարտին. նաեւ քիչ ատենէն Սելանիկ կը ժամանեն թրամուէյի նոր վակոններ։

ՏԷՏԷ ԱՂԱՃԷՆ կը գրեն թէ ուրիշ տարիներ թէեւ նոյն տեղէն մեծաքանակ արմտիք ու ընդեղէն կ'արտածուէին, սակայն այս տարի բերքերը բաւականաչափ չըլլալով, պէտք կը տեսնուի օսմ. երկիրներու միւս վայրերէն ցորեն, գարի և ալիւր բերել տալու։ Ամէնէն շատ արմտիք Սուրիոյ կողմերէն բերել կը տրուին։

ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐԸ.—Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ կարգ մը անձեր, առանց արտօնագիր ունենալու, իրենց բնակած տուներուն մէջ գործաւորներու և աշակերտներու հետ ձեռնարուեստով կը պարապին և արտադրութիւնները յետոյ շուկաներու մէջ ծախելով առեւտուր կ'ընեն, ծանոյց պէտք եղած տեղերը՝ քննութիւն կատարելով արտօնագիր տալ այդ կարգի անձանց և հակառակ պարագային թող չտալ որ իրենց արհեստը գործեն։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵՆԷՆ ՇԱՀԱԾ.—Պրուսայէն կը գրեն թէ Րումէլիի երկաթուղիի պարտաթուղթերուն վերջին վիճակահանութենէն 25,000 ֆր. շահած է նոյն քաղաքը բնակող նախկին հաւաքիչ Մէհմէտ էֆ., որ այդ գումարը ստացեր է։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը, եղած հարցումի մը պատասխանելով, ծանոյց ամէն կողմ թէ իմամները, մուխթարները և ոչ-իսլամ հասարակութեանց հոգեւոր պետերն ու պաշտօնեաները դրամական տուգանքէ զերծ են մարդահամարի այն գործողութեանց համար որոնք կը վերաբերին ազգայիններու և իգական սեռին, քանի որ ատոնք ալ նոյն առթիւ դրամական տուգանքէ զերծ են։

ՏՈՅՉԷ ՕՐԻԷՆԴ ՊԱՆՔԻ Տնօրէն Պ. Ռեօսլէր, երէկ, Պերլինէն Կ. Պոլիս ժամանեց Արեւելեան Ճեպընթացով։

ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը ծանոյց պէտք եղած տեղերը թէ երաշխաւորներու դրամական վարկը հաստատող վկայականները, պաշտօնապէս կատարուելիք վաւերացման գործողութիւնները և երաշխաւորներուն հարստութեան աստիճանը քննուելուն վերաբերեալ գրութիւնները դրոշմաթուղթէ զերծ են։

ՊՈԼՍՈՅ Ագսարայի Աղա Եօգուշը թաղը, երէկ իրիկուն ժամ $11^1/_2$ին, Սպարապետի Դրան պաշտօնեաներէն Բէքիր պէյի փայտաշէն տան վերի յարկի մէկ սենեակին մէջ թիկնաթոռները ու վարագոյրները զիպուածով բռնկեցան, սակայն անմիջական օգնութիւններով կարելի եղաւ մարել։

[illegible] Օգճէ Մուսա թաղը բնակող մեքենագործ Եօրկիի երեք տարեկան մանչ տղան՝ Մինա՝ տան ջրհորը ինկաւ, բայց շուտով ազատուեցաւ։

ՕԹԷԼ ՍԱՎՈՒԱ
(HOTEL SAVOY)
Նիզամիէ ճատտէսի. — ՊՐԻՆԿԻՓՕ

Մեծ-Կղզիի լաւագոյն մէկ դիրքին վրայ գտնուող այս ծանօթ Օթէլը՝ ամրան եղանակին լրանալուն առթիւ չպիտի փակուի։ Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն և անոնց որոնք ձմրան գեղեցիկ օրերուն սիրով կը զգան Բրինքիբօ երթալ բնակիլ ժամանակ մը, թէ Սավուա Օթէլը իր երկու բավիլեօններով բաց պիտի մնայ ձմրան եղանակին, նոյն խնամեալ սեղանով ու կատարեալ սպասարկութեամբ, որոնք մեծապէս գոհ թողուցին այս ամրան յաճախորդները։ Աւելորդ է ըսել թէ գիները չափաւոր են միշտ։ 10—1

ԱՂԵԹԱՓՈՒԹԻՒՆ

Կը դարմանուի, առանց պէտք մնալու Աքեճէի Կանաուն ճիւղին մէջ վիրաբուժական գործողութեան :

Այս ճիւղը կը գտնուի
268 Բերա, Կալաթա-Սէրայի դիմաց, Թիւ. փօստայի վերի յարկը։ 268

Իտալիոյ նշանաւոր բժիշկներէն ՏՕՔԹ. ՍԷԶԱՐ ՄԱՏՏԷԻ դրութեան կիրառումով ՏԸ ՄԱՐՏԻՆԸ աղեկապերը գործածութեամբ, որոնք կազմախօսական ու առողջապահական կանոններու համաձայն շինուած են, հիւանդներու անհանգստութիւնը իսկոյն կ'անհետանայ։

Այս դրութեան կիրառումը կը կատարուի մարմնուղղութեան (օրթօբէտի) մասնագէտ ՏՕՔԹ. ԲԵՐՐՈԲՈՒԼՕԻ միջոցաւ։ Աղեթափութեան ենթակայ եղողները նոյն ճիւղին մէջ կը քննէ ՏՕՔԹ. ՎԱՍՏՐԱՎԷԼԼԻՍ։ Հիւանդները ամէն օր առանց վարձքի կը դարմանուին։ Աւելի տեղեկութիւն առնել ուզողները պէտք է նոյն ճիւղին դիմեն։ 50—4

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ(*)

ԿՈՆԴԱԿ ՕՐՄԱՆԵԱՆ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ

Պատուիրակները Երուսաղէմ հասնելէն և Ս. Պատրիարքին ու Միաբանութեան կողմէ սիրալիր ընդունելութիւն մը գտնելէ և հանգստանալէ ետքը, միաբանական ժողով գումարուեցաւ նախագահութեամբ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր և ի ներկայութեան Ազգ. Կեդր. Վարչութեան պատուիրակաց, որուն մասնակցեցան 28 վարդապետ և 6 սարկաւագ միաբաններ։ Ամեն. Ս. Պատրիարքը մաղթանքով բացաւ Միաբանական Ժողովը և յետոյ մէկ քանի խօսքով պատուիրակաց պաշտօնը բացատրեց և յորդոր կարդաց միաբաններուն՝ անոնց համակերպիլ և անոնց առաջարկութիւնները ընդունիլ, վասնզի անոնք ի դիմաց ազգին կուգան, ըսաւ ծերունազարդ Պատրիարքը, և մենք միշտ պարտաւոր ենք համար տալ ազգին, երբ ուզէ։ Յետոյ խօսք առաւ Տ. Վահրամ Արքեպիսկ. Մանկունի և ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեանը համար, Որուն բարձր հովանւոյն ներքեւ հայ ազգը և իր եկեղեցական ու բարեսիրական հաստատութիւնները, և մանաւանդ Ս. Յակոբեանց դարաւոր վանքը աճեր, զարգացեր և առանձնաշնորհումներու ու շնորհներու արժանացած են։

Այս բանախօսութենէն յետոյ Ս. Պատրիարք Հօր նշանացի հրամանին վրայ, աշխարհական պատուիրակ Վսեմ. Արիս էֆ. Ֆէսճեան բարձրաձայն կարդաց Կ. Պոլսոյ Ս. Պատրիարք Հօր օրհնաբեր կոնդակը, որ Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան ուղղուած էր և որուն ունկնդրեցին Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքը և ներկայք, խորին լռութեամբ և գլխով հաւանութեան նշաններ տալով, անոր պարունակութեան ի հաստատութիւն։

Ահաւասիկ Պատրիարքական այդ կոնդակին պատճէնը.—

ՄԱՂԱՔԻԱ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ՇՆՈՐՀԻՒ Ս. ՀՈԳՒՈՅՆ ԵՒ ԿԱՄՕՔ ԱԶԳԻՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՈՑ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Տիրապահ և պատուարժան Միաբանութեան Սրբոց Յակոբեանց, Առաքելական Աթոռոյն Սրբոյն Սաղիմայ բազմաշխատ պաշտօնէութեան, Աստուածակոխ սուրբ Տեղեաց բազմավաստակ պահպանողին, ողջոյն սիրոյ և բարեմաղթանք երկնապարգեւ շնորհաց.

Ի Քեզ, ի պատուական Միաբանութիւնդ, ի ձեզ, ի հոգեւորն միաբանսդ, սեւեռեալ ունին աչք համայն որդւոց Հայ Ս. Եկեղեցւոյ, որոց իղձք հոգեւորականք անձկայրեացք ի յուշ անօրինական յիշատակաց, փափաքողք յաւէտ նուիրական սրբավայրից, ծարաւիք ի յորդումն կենդանի ջրոյն քրիստոնէական մխիթարութեան, ձեօք ակն ունին առ յագուրդ բարեպաշտական զգացմանց, և ոչ միայն զպաշտպանութիւն այսր ամենայնի, այլ և զպայծառութիւն և զբարեզարդութիւն, և զերկիւղած և զսուրբ պահպանութիւնն նոցին գիտեն ի ձեզ գոլ ապաստան, և ի ձեռն և ի Ձերոյին սրբանուէր և անձնադիր սպասաւորութենէ գիտեն զփառաւորութիւն Ս. Տեղեաց, որպէս և զպարծանս Եկեղեցւոյս և Ազգիս։ Այսորիկ վասն բազում եղանելոց նիւթ. դժուարութեանց, ոչ երբեք կասեցաւ ազգս համօրէն, ցրուեալն ի սփիւռս աշխարհաց, յանուն Երուսաղեմի, յանուն Ս. Գեթսեմանին, յանուն Ս. Ուխտատեղեաց, յանուն Առաքելական Աթոռոյդ, յանուն Միաբանութեան Սրբոյ Յակոբեանց զհոգութեանց իսկ լինել յանձնառու, զի ընդհանուր վտանգաց ի բաց տարցէ զկասկած երկիւղալի։

Եւ մինչ չէ՛ր նմին լսեալ ի հոգի, յորժամ ամենասաստ տխրագին հնչէին ձայնք զմատակարարութենէ վանուցդ ոչ միշտ յարտաքնոց անտի կրկնեալք, այլ և ի բուն իսկ ի ծոցոյ Միաբանութեան արձակեալք, որովք եղբարք զեղբարբք ելեալք, ոչ ի պատիւ զմիմեամբ առաւելուլ նկրտէին, այլ բանս ամբաստանութեանց և գանգատանաց դիզէին բարդէին ի վերայ իրերաց, ամբաստանութիւնս անհաւատարմութեանց և գանգատանս անօրէնութեանց, մինչեւ ի յոյզ մատնել զմիտս ամենեցուն, և ի փոյթ սարգել զԿեդրոնական Վարչութիւն, ուր յանուն և ի դիմաց ազգիս համօրէն պարտ էր, և պարտ անհրաժեշտ, զառիթն և զպատճառ երկպառակութեանց հանել ի լոյս, և զարմատ չարեաց քանցել սպառապէս։

Եւ զի երկուստեք յառաջ բերեալք, բանք ներհակընդդէմք զհասից և զծախուց, զելից և զմտից յաճէին հաստատպէս, և զի գործ նիւթական մատակարարութեան ի ձախողութեան իւր միշտ և հանապազ յուսոյն ազգայնոց ծանրանայր իբր բեռն անտանելի, անտի ակիզբն կալաւ Կեդրոնական Վարչութեան գործ, խնամով ի քնին առնուլ զուսումն և զխորհուրդն նոցին, զորպէսն և զորքանն, որովք անկեալ և աննախատես գործառնութեանց նշմարեալ լինէին, եւս առաւել քան զմատակարարացն՝ մատակարարութեանն ի յայտ գան թերութիւնք, թէպէտ և որք ի մատակարարութեան անդ կալեալ են մասն և բաժին, ըստ ընդարձակութեան իրաւանցն և ըստ երկարութեան պաշտամանցն ունին բաժինս պատասխանատուութեան։ Այլ բազում ինչ էր ի գործառնութեանց անտի, զորոց առաջին ի մայրաքաղաքիս անհնար եղեւ զճշգրտութիւն հանել ի վեր աններկուայայտ, զորոց մանրամասն գործադրութեանց չէր Կեդրոնիս անկ լինիլ անփոյթ, զպահպանութիւն կանոնաց հարկ էր ճշդել և ճշգրտել ըստ ամենայնի, հանդարտութեան սատիր ի դէպ էր առնել օճան ա՛ղքուասպէս, զգոյշ սրտագին հաշտութեանն ի ճահ էր դիւրացուցանել ըստ կարի, զապագայն մատակարարութեան անհրաժեշտ էր դնել ի վերայ ապահով հիմանց, զի անհնար էր այլեւս բառնալ զծանր բեռինս պարտուց, որք առանց իրիք վարանման աճէին և բարդէին հետզհետէ յԵրուսաղէմ։ Եւ առնս վասն այսր ամենայնի ի դէպ դատեցաւ յղել առ Ձեզ պատգամաւորս, որք և Կայսերական բարեհաճ արտօնութեամբ, ելեալ ի ճանապարհ հասանելի առ ձեզ ընդ դքյս, սիրեցեալ եղբայրն մեր Գերապատիւ Տ. Վահրամ Սրբազան արքեպիսկոպոս Մանկունի, երկրորդ ատենապետ Կրօն. Ժողովոյ Ազգ. Կեդրոնական Վարչութեան, և սիրեցեալ որդեակն մեր Վսեմափառ Արիս Էֆ. Ֆէսճեան առաջին գործակատար Պատրիարքարանիս առաջի Կայսերական Բարձրագոյն Դրան, որք պատուականք վկայեալք անխոնջ եռանդեան բարւոքն և խոհական գործովք, հմուտք ըստ ամենայնի անցից ամենայնի սաղիմական գործոց որք դիպեցան ի վերջին ամս աստ, հետամուտ եղեալք կարեւոր խնդրոյն տեղեկութեանց սաղիմական խնդրոց։ Պաշտօն տուեալ է նոցա, որպէս յղեցաք ի վերոյ, լուացուցանել զքննելիս ի հաշուականս, կազմել և կարգադրել զպաշտօնէութիւն Միաբանութեանդ, պատրաստել և կատարել զհամբաւս և միասիրտ գործակցութիւն բովանդակ Միաբանութեանդ, ապահովել սահման զարմանօք զապագայ կանոնաւորութիւն դրամական մատակարարութեան, ըստ օրինաւոր կշիռ հասից և ծախուց, արդիւնաւորել զխոստ և զկատարեալ գործադրութիւն կանոնադրութեան Միաբանութեանդ, որպէս հաստատեալն է ի Կեդրոնական Ժողովոյն, և զայդ ամենայն յանգ հանել համաձայն բարձր հովանաւորութեան և խոհական կարծեաց բազմաշխատ և բազմարդիւն պետին Միաբանութեանդ, Հայրապատիւ եղբօրն մերոյ Ամենապատիւ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին, Առաքելական Աթոռոյդ, վարելով միշտ ըստ հրահանգաց, որք յանձնեալ են նոցա հաստատութեամբ Խառն Ժողովոյ Կեդր. Վարչութեան։

Ի ձեզ ուրեմն մնան սեւեռեալ և ակնկառոյց աչք ամենեցուն, զի խոհական նախաձեռնարկութեամբ պատուոյ Ս. Տեղեաց, օգտի ուղղափառ Եկեղեցւոյս, և պարծանաց օրհնեալ ազգիս, որպէս և ճշմարիտ շահու Միաբանութեանդ և միաբանիցդ, ոչ անձնասէր և կամահաճ կերպ լիջիք ունկնդիր, և ոչ ի բերմունս թիւրիմաց բանից խնդրոյ զբաղեալ լիջիք այսուհետեւ, այլ միշտ ի վեր յերկինս համբարձեալ զաչս տէրունական կամացն անսասցիք ձայնին, և ի ոտս Նուիրական Ս. Գեթսեմանին և ամենայն սրբավայրեց զուէտադրանական խրատուց չսպրիք կալջիք ձեզ առաջնորդ, և ձեռնտու լիջիք յամենայնի և ըստ ամենայնի բարեջան պատգամաւորութեան որ գայ ի մեր դիմաց, ի դիմաց Կեդրոնական Վարչութեան, և ի դիմաց ամենայն ազգիս։ Նորոգեսջիք, աղաչեմք, ի Միաբանութեանդ զսիրալի աւուրս սիրոյ և գորովոյ, հաշտութեան և հանդարտութեան, ուղղութեան և սրբութեան, օրինապահութեան և կանոնապահութեան, բարձրացուսջիք ի սիրտս ամենեցուն զկարծիս հաւանութեան ի վերայ Միաբանութեանդ, յաւելջիք ի միտս ազգիս զնշանակս վստահութեան ի վերայ ընթացիցդ, և կատարեալ լիցի խնդութիւն Մեր և Ձեր, տեսանելով վերածագեալ զաւուրս բարօրութեան ի մէջ Եղբայրութեանդ, կանգնեալ զհոգին բարեպաշտութեան ի Նուիրական սրբավայրսդ, և զմխիթարութիւն հոգեւորական ի սիրտս ազգայնոց, ապահովեալ զպայծառ ազգիս առաջի օտարաց և զպայծառութիւն Եկեղեցւոյս մերոյ, որ ի դարուց անտի ընդ Օգոստափառ հովանեաւ Օսմանեան Գահոյն վայելէ սա վիւր իրաւունս և ղեկավարութիւնս և զհոգեւորական վայելս ի Նուիրական տեղիս Սրբութեան։

Ցանկացէ Տէր զկար և զզօրութիւն զխտացեալդ մեծի, բազմամեայ և Սրբազան Պատրիարքին Սրբոյ Աթոռոյդ, զօրացուսցէ և պահպանեսցէ զՄիաբանութիւնդ ընդ հովանեաւ Աջոյն իւրոյ, յաջողեսցէ զամենեցուն գործս միաբանիցդ ի բարին և առատասցէ ցօղ երկնապարգեւ շնորհաց մ'ապաւինեսցի ի միոյ միոյ ի Ձէնջ, առ որ կարդամք զգթութիւն Տեառն, մեք և ամենեքին որ ընդ մեզ են և ազգս համօրէն լընդհանուրս. տեսցուք ցօղք ի սրտէ փառաց Ս. Տեղեաց և ակնկալուք յորժամ ցանկալի շնորհաց տէրունական սրբավայրիցդ։ Ցուց լիցին Ձեզ յիշել և զմեզ ամենեսին միշտ և հանապազ յաղօթս և ի պաշտամունս առաջի Ս. Գեթսեմանին և համայն աստուածակոխ ուխտատեղեացդ։ Ողջ լերուք զօրացեալք ի Տէր Յիսուս։

ՊԱՏՐԻԱՐՔ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՄԱՂԱՔԻԱ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Գրեցաւ ի Կ. Պոլիս, ի Պատրիարքարանիս մերում ի 4 սեպտ.ի 1907 ամի, ընդ 537 համարաւ կոնդակաց։

Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հայրը ապա հրաւիրեց Տ. Մեսրոպ վրդ. Նշանեանը՝ Միաբանական ժողովոյ հրաժարեալ ատենադպիրը, որ այն օր ալ առժամաբար ատենադպրէ ժողովին և մեկնեցաւ ժողովարահէն հրաւիրելով ներկաները՝ նիստը շարունակել և փութաջանութեամբ աշխատիլ։

Ատենապետ Տ. Մեսրոպ վրդ. զրուցեց բանախօսութիւն մը ըրաւ ի դիմաց բոլոր միաբաններուն, պատուիրակներուն բարի գալուստ մաղթեց, ուրախութիւն և երախտագիտութիւն յայտնեց Ազգ. Կեդր. Վարչութեան և Պոլսոյ Ս. Պատրիարք Հօր այն հոգածութեան համար, որով երկար ժամանակ զբաղեցաւ Երուսաղէմի ելմտական ու հաշուական գործերով և որուն հետեւանքը եղաւ երկու պատուիրակներուն Երուսաղէմ ղրկուիլը և ի վերջոյ խոստացաւ ամէն կերպով համակերպիլ պատուիրակներու առաջարկութեանց, օրինաց և միաբանական կանոնագրին ոգւոյն համաձայն։ Ասկէ վերջը խօսեցաւ եկեղեցական պատուիրակ Տ. Մանկունի Սրբազան և կարդաց պատուիրակներու առաջարկութիւնները, որով կը յորդորուէր միաբաններէ երեք յանձնաժողով կազմել, չորսական անդամներէ, որոնց անունները նախապէս որոշած էին պատուիրակները, յատուկ խորհրդակցութեամբ։ Այս երեք յանձնաժողովներու աշխատութեանց նպատակը և մանրամասնութիւնները որոշեց Տ. Վահրամ Սրբազան և յետոյ խրատականով մը վերջացուց իր յորդորականը։ Շարունակաբար միաբաններէ ոմանք խօսք առնելով կարծիքներ յայտնեցին և հարցումներ ըրին եղած առաջարկութեանց մասին, որոնց պէտք եղած բացատրութիւնները տուաւ աշխարհական պատուիրակ Արիս էֆ. Ֆէսճեան, Ատենապետ Մեսրոպ վրդ. և յետոյ Վահրամ Սրբազան։ Ասկէ ետքը պատուիրակներուն առաջարկութիւնները քուէի դրուելով, միաձայն կերպով ընդունուեցան ներկաներուն կողմէ, ձեռամբարձ քուէով։

Առաջին Յանձնաժողովի անդամներն են.—

Տ. Դաւիթ	վրդ.	Տէրտէրեան
» Համբակ	»	Երէցեան
» Սարգիս	»	Աճէմեան
» Յարութիւն	»	Պարոնեան
» Պետրոս	»	Սարաճեան

Այս Յանձնաժողովին նպատակն է, ցուցակագրել բոլոր եկեղեցական և գանձարանի մէջ եղած գոյքերը։

Երկրորդ Յանձնաժողովի անդամներն են.—

Տ. Եղիա	Ծ. վրդ.	Յովհաննէսեան
» Գրիգորիս	»	Պօյաճեան
» Մովսէս	»	Ոսկերիչեան
» Մեսրոպ	»	Նշանեան

Այս Յանձնաժողովին նպատակն է զբաղիլ հաշուական և մատակարարական գործոց քննութեամբ։

Երրորդ Յանձնաժողովը որ պիտի զբաղի գլխաւորաբար կալուածական, շինութեանց, գնմանց և վաճառմանց խնդիրներով, կը բաղկանայ հետեւեալ անդամներէն.—

Տ. Գարեգին	Ծ. վրդ.	Սագայեան
» Մատթէոս	»	Գալըճեան
» Սիմոն	»	Թէլեան
» Սմբատ	»	Գազազեան

Այս յանձնաժողովներու աշխատութեանց շարունակ պիտի հսկեն և մասնակցին երկու պատուիրակները։

(*) Ծ. Խ. — Սոյն տեղեկութիւնները պաշտօնականօրէն մեր մամուլը թղթակցութիւնը, «Յանձնարարուած» (րըգօմմանտէ) ըլլալէն պատճառաւ ուշ հասաւ խմբագրութեանս ձեռքը, երէկ՝ Արեւելքի հրատարակուելէն ետքը միայն։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՇՈՒՐՋԸ

Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը իր շաբաթական նիստը գումարեց երէկ Գրասենեակին մէջ, ի ներկայութեան բոլոր անդամներուն, և մասնաւորապէս խորհրդակցեցաւ երեքշաբթի օրը Որբանոց և Հիւանդանոց կատարուած այցելութեան հետեւանօք ներկայացած խնդիրներով ու կարգադրութիւններով։ Այս առթիւ, Հոգաբարձութիւնը իր գոհունակութիւնը յայտնեց Հիւանդանոցի Տնօրէն Յակոբ էֆ. Համամճեան՝ այդ Հաստատութեան բոլոր մասերուն մէջ տիրող մաքրութեան ու կանոնաւորութեանը համար։ Իսկ մանչերու Որբանոցի շէնքին խարխուլ և բնակութեան ու աշխատութեան անյարմար վիճակը ցաւ ի սիրտ ուշադրութեան առնելով, Հոգաբարձութիւնը որոշեց խնդրել Ս. Պատրիարքէն որպէս զի հնար եղածին չափ փութով ձեռնարկուի Դաւրակէօղեան Որբանոց-Արհեստարանին շինութեան։ (Ինչպէս ծանուցինք նախորդ թուով մը, այդ շինութեան վերջնական յատակագիծը՝ երեք ծանօթ ճարտարապետներու կողմէ խնամով պատրաստուած՝ յանձնուած է Ս. Պատրիարքին, թէ՛ Ն. Սրբազնութեան և թէ Ազգ. Վարչութեան հաւանութիւնը ստացուելու համար։)

*** Հոգաբարձութիւնը, վերջերս եղած կարգ մը լրագրական յայտարարութեանց և հրատարակուած լուրերու առթիւ որոշեց պաշտօնապէս յանձնարարել Ազգ. Թերթերու խմբագրութեանց, Գրասենեակէն չհաղորդուած որ և է լուր պաշտօնական հանգամանքէ զուրկ նկատել։ Հոգաբարձութեան այս որոշումը չա՛տ բանաւոր է, վասն զի կը պատահի երբեմն որ ի լոյս ընծայուած գրոյց մը,—կա՛մ սխալ և կամ կեղծահաս,— արձագանգ գտնելով որ և է թերթի մը մէջ, կը կրկնուի ուրիշներէ ալ և իբր ստոյգ կը տարածուի հանրութեան մէջ, ինչ որ կրնայ վնասել Հիւանդանոցի շահերուն։ Հոգաբարձութիւնը, այսուհետեւ, իր որոշումները Գրասենեակի քարտուղարութեան միջոցաւ պիտի հաղորդէ լրագրութեան։ Հոգաբարձութեան այս գովելի որոշման առիթ տուին Հիւանդանոցի ինքնամատոյց քննիչներու կողմէ յերիւրուած անհիմն և ստայօդ լուրեր, որով շատ յարգելի և ծանօթ բարերար անձերու անուններ հրապարակուեցան, իբր նուիրատուներ։ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը մինչեւ այժմ որոշուած 4000 ոսկիի փոխառութիւնը դեռ չի կնքած և այս նպատակով որ և է նուիրատուութիւն չէ ընդունած։

*** Հոգաբարձութեան երէկի նիստին ներկայացաւ Նշան էֆ. Ղուկասեան, որ յատկապէս հրաւիրուած էր, և իր յանձնառութիւնը յայտնեց իրեն առաջարկուած Գրասենեակի Վերատեսչութեան պաշտօնին համար։ Իսկ Մաքսուտ էֆ. Ռիւստէմեան կը շարունակէ, ըստ առաջնոյն, վարել Գրասենեակի Տեսուչի պաշտօնը։ Նշան էֆ. Ղուկասեանի պաշտօնը, որուն համար Ս. Պատրիարք Հօր հաւանութիւնը եւս ստացուած է Հոգաբարձութիւնը, իր կարեւորութիւնն ու օգտակարութիւնը ունի և տարակոյս չունինք թէ արդիւնաւոր պիտի ըլլայ։ Ղուկասեան էֆ. լուրջ, պարկեշտ և գործնական մարդ մը ըլլալէ զատ տէր անձ մըն է և իբրեւ Վերատեսուչ Գրասենեակի իր սեպհական համեստ վարձատրութիւնը պիտի փոխարինէ իր մատուցանելիք ծառայութիւններով։ Պէտք չկայ, հետեւաբար, զինքը վշտացնել խմբծաղէից գիտաղութիւններով և հանրութեան միտքը պղտորել, ինչ որ Հիւանդանոցին վնասել ուրիշ արդիւնք չունենար։

Մենք կատարելապէս վստահ ենք թէ, Հիւանդանոցի արդի Հոգաբարձութիւնը ամէնէն աւելի կարող է Ազգին բարեգործական մեծ Տան պէտքերն հոգալու, և կատարելապէս կը վայելէ Պետութեան և Ազգին վստահութիւնը։

ՌՕՏՕՍԹՕ մեր Թղթակիցը կը հաղորդէ մեզ ՆԻԿԿ առեւանգող քաղաքաՑՑերուՑ դատապարտութիւնը.— Անցեալ փետր. 25ին կիրակի գիշեր, քաղաքիս Ծիկրաշէն թաղի Թաղական Խորհուրդի անդամները իրենց մէկ ընկերոջ հաշուոյն Նիկ մը առեւանգելնին առենին հաղորդած էինք Արեւելքի։ Ամսոյս 19ին, Դշ. օր, յէնկերներուն Բ. և վերջին դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ տեղւոյս նախնական դատարանի պատժական ատեանին առջեւ։ Վկայ կանչուած էր, ի մէջ այլոց, Ծիկրաշէն թաղի Տ. Յակոբեան Տ. Գրիգոր քահանան (սորա ա՛յն քահանան է որ այս դէպքը Արեւելք հրատարակած ատեն, ելաւ նախ հերքել փորձեց և յետոյ իր գրչին տակ նախապէս գրածները ջրեց) Դատարանը լսելէ ետքը տրուած վկայութիւնները, վերոյիշեալ Թաղականութեան անդամներէն Արիստակէս Սիմոնեան, Նիկողոս Չախալեան և Միքայէլ Կարապետեան անուն անձերը յանցապարտ դատեց և դատապարտեց ութական օր բանտարկութեան ու 180 ղրշ. դատական ծախքի հատուցման՝ առեւանգեալ կնոջ ի վերջոյ դարձեալ Սարգիս Ֆրընճեան անուն անձին հետ ամուսնացած ըլլալը իբր մեղմացուցիչ պարագայ նկատի առնելով հանդերձ։

ՊԱԼԸՔԼԸՐԻ ազգ. գերեզմանատունը օրինաւորելու և աւելի ներկայանալի վիճակի մը վերածելու համար Սամաթիոյ Թաղ. Խորհուրդը խորհրդակցութիւններ կը կատարէ, Շիշլիի գերեզմանատան ծրագիրը աչքի առջեւ ունենալով։ Այժմ որոշուած է Դեւեգարանի, Կէօկի Փաշայի և նոյն գերեզմանատան մէջ ննջեցեալ թաղող շրջակայ եկեղեցիներու Թաղ. Խորհուրդներու հետ եւս կարծեաց փոխանակութիւն մը ունենալ։

ԳԱԼԱԹԻՈՅ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ յառաջիկայ կիրակի եռանձայն Պատարագ պիտի մատուցուի։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Դպրաց Դասը կիրակի օրը նախագահութեամբ Տ. Զաւէն Ծ. վրդ.ի, ըստ իր կանոնագրին ժողով գումարելով, Տնօրէն Խորհուրդ կազմած է հետեւեալներէ, որոնք իրենց դիւանը կազմած են. Ատենապետ՝ Լեւոն էֆ. Սեննեքերիմեան. Ատենադպիր՝ Յարութիւն էֆ. Սամաթճեան. Կալուածապետ՝ Կոստանդին էֆ. Պապիկեան. Գանձապետ՝ Տիրան էֆ. Լօրմաճեան. Համարակալ՝ Հրաչեայ էֆ. Քիւրքճեան։ Սամաթիոյ Դպրաց Դասը որ իր գոյութիւնը երկու հարիւր տարիներէ հետէ կրցած է պահպանել, սոյն նորոգ կազմակերպութեամբ, աւելի փայլուն և արդիւնաւոր պաշտօնավարութիւն մը կ'երաշխաւորէ յօգուտ և ի պայծառութիւն թաղին եկեղեցւոյն։

ՓՈՒՆՋ շաբաթաթերթի 3րդ թիւը հրատարակուեցաւ հետեւեալ գեղեցիկ բովանդակութեամբ.— Կենսագրական ճշգրիտ ծանօթութիւններ (հանգուցեալ Ալաճաճեան Համբարձում էֆ.ի յիշատակին) Աբրահամ Ճնճ. Պէճեան.— Առ Տիկին ճշմարտութիւն (Բարոյական հարցեր) Սիմոն Գավաֆեան.— Սամուէլեան Եղբարք. Միհրան Քիւրճեան.— Բարին Աստուածամայրը (Հաւատքի էջեր) Շ. Եօրսիւզեան.— Կրթական գործը Երուսաղեմի մէջ. Թովմաս Անիսեան.— Դիւեր մը (Ոտանաւոր) Միհրան Էյվան.— Գիտական ճշմարտութիւններ (Ալտոնին Տնտեսական) Նուբար.— Օգտակար գիտելիք և Ջանազան կարեւոր լուրեր։

ԱԶԴ.— Յառաջիկայ կիրակի, 30 սեպտ., Թաղիս Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առթիւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը հանդիսապետել է Ս. Պատարագ մատուցանել և Բանին կենաց քարոզութեամբ մխիթարել բարեպաշտ ժողովուրդը։ Զայս ի գիտութիւն կը ծանուցանենք։

Ի դիմաց Սամաթիոյ Երից Թաղից
Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր — Ատենապետ
Գ. ԺԻՎԱՆԵԱՆ — Յ. ԿՐՃԻԿԵԱՆ
Սամաթիա, 28 սեպտ. 1907

ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ զուարթախօսներու հանդէսին 5րդ թիւը հրապարակ ելած է մեծադիր էջերով և հետեւեալ պլլալով բովանդակութեամբ.— Բարեկենդանած անեծքներ. Թեոդիկ:— Բերոցի օրիորդի մը օրագիրը. Զապէլ — Ալեքսի (սերեօզ). Նուարդ Սեփէր — Ամբակումին խոզերը. Անմեսուկ — Եկեղեցական ալճէպրա (պասկի չաչիւ). Լիլար — Բեմական կեանքէն. Վահրամ Սըվաճեան — Ամուսնութիւնը (արձագանգ). Միօգոցէս — Շաբթուան զուարթ լուրեր։ — Մաքի գրաւոր արդիւնք։ — «Արսէն Լիւբէնի տարօրինակ կեանքը»։ Թերթօն — «Հանրագիտակ»ի այս թիւը կը պարունակէ լուսանկարները Պ. և Տիկին Նոմիւրի, որոնք Մօն Պլանի գագաթը ելած են։ Դասառաց համար տարեկան 54։ Հասցէ՝ Պապը Ալի ճատտէսի, թիւ 52։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ երեք Թաղերու Աղքատախնամ Տնօրէն Խորհուրդը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ ստացած է հետեւեալ նուէրները։ Բարերար մը (ձեռամբ Յ. Կրճիկեան էֆ.ի) 540, Բարերար մը 20, Յակոբ էֆ. Տէյիրմէնեան (ձեռամբ Մ. Գասպարեան էֆ.ի) 10 ղրուշ։

ԼԻՍԷ ՖՐԱՆՍԷ
ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ ՖՐԱՆՍ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Տնօրէնութեամբ Պ. Ժ. Ֆօրի
Առեւտրական ուսմունք, պաշտօնական հաստատութեանց դրասենեակ գիտելիք, հայերէն և թրքերէն լեզուներ։ Բերդի դասերը սկսան 7/20 սեպտեմբերի. իսկ Գառզեփօդի մասնաճիւղինը 6/19ին նոյն ամսոյ։ 20—20

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, հոկտ. 9)

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԱՇՏՕՆԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 8 հոկտեմբեր.— Պերլինէր Ցայդունկամ Միդդակ կը գրէ.— «Իրազեկ շրջանակներու մէջ լուր կայ թէ Պեդերսպուրկի նախկին դեսպան Պ. ֆոն Շէօնի տեղ, որ արտաքին գործոց նախարար անուանուեցաւ, ընտրելի են կա՛մ Պուքրէշի գերման դեսպանը Պ. Քիտէրլէն Վաշդէր և կամ Կոպէնհակի դեսպանը՝ Պարոն Հէնքէլ ֆոն Տօնէրսմարք։»

ՊԵՐԼԻՆ, 8 հոկտ.— Պերլինէր Թակէպլադ կը գրէ.— «Ինչպէս կը լսենք, հրատարակուած պաշտօնափոխութիւնները մէկ քանի շաբաթ առաջ որոշուած կարգադրուած էին արդէն։ Պ. ֆոն Շէօնի յաջորդն իսկ անուանուած է այժմէն, բայց իր անունը մէկ քանի օրէն պիտի հրատարակուի պաշտօնապէս։ Սակայն դեսպանական միւս պաշտօններուն փոփոխութեանց լուրերը կանխահաս են դեռ. անհիմն է մանաւանդ Բարիզի գերման դեսպան Բրինս Ռատոլինի իշխանին հրաժարման լուրը։ Մէկ քանի ուրիշ դեսպաններ պիտի փոխուին թէեւ, բայց առոնք ալ այժմէն դեսպաններէն պիտի որոշուին։»

ՊԵՐԼԻՆ, 8 հոկտ.— Արտաքին գործոց նորընտիր նախարար Պ. ֆոն Շէօն մինչեւ ցարդ իբրեւ դիւանագէտ անուն հանած չէր. յայտնի է սակայն թէ Կոպէնհակի մէջ յաջողեցաւ Տանիմարքայի համակրութիւնը Գերմանիոյ մասին ալ աւելի զօրացնել։ Վերջին երկու տարիներու մէջ, զոր Պ. ֆոն Շէօն անցուց իբրեւ դեսպան Պեդերսպուրկի մէջ, շատ քիչ բան լսուեցաւ իր վրայ։ Պերլինի և Պեդերսպուրկի միջեւ յարաբերութիւնները գերազանց մնացին։ Պ. ֆոն Շէօն առոյգ, աշխատասէր և խելացի է և ընկերային յարաբերութիւններ մշակելու մասնաւոր տաղանդ մը ունի։ Գեղադէմ ու փառաւոր տեսքով անձ մըն է. կայսերական պալատան մէջ շատ սիրուած է և կ'ըսեն թէ մեծ համարում կը վայելէր կայսերական իշխաններուն քով, այնպէս որ երբեմն զուարթախօս, հաճելի և ազնուաբարոյ անձ, միշտ կ'ընկերանար անոնց շրջագայութեանց, և վերջերս ալ կայսեր յանձնարարուեցաւ ջերմապէս։

Ֆօսիշէ Ցայդունկ կը գրէ.— «Պ. ֆոն Շէօն յաճախ կ'ընկերանար կայսեր հիւսիսային ճամբորդութեանց։ Եթէ դիւանագէտներուն համար ալ ըսել կարելի ըլլայ, ինչ որ կ'ըսուի կանանց համար, թէ՛ այն կիները լաւագոյն են որոնց վրայ շատ քիչ կը խօսուի, ուրեմն Պ. ֆոն Շէօն շատ լաւ նախարար մը պիտի ըլլայ։ Տարակոյս չկայ թէ իր այժմու անուանումը ֆոն Պիւլով իշխանին փափաքն էր։ Հետեւաբար Պ. ֆոն Շէօն յարմարագոյն անձը ճանչցուած է, գերման դիւանագիտութիւնը վարելու և արտաքին գործոց պաշտօնատան գործերը Խորհրդարանին և հասարակութեան ներկայացնելու համար։»

ԱՐՄՏԻՔԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՎԻԵՆՆԱ, 8 հոկտ.— Արմտիքի գիները այսօր բաւական վրայ դրին դարձեալ, այս անգամ՝ ամերիկեան հրապարակներէն հասած լուրերուն վրայ։ Վերջին օրերու մէջ Նիւ-Եորքի և Շիքակոյի մէջ վրայ դրին ցորենի գիները, Հնդկաստանէն և Արժանթինէն շարունակ հասած աննպաստ լուրերուն պատճառաւ։ Ամերիկեան առեւտրականներէն հասած լուրերն ալ ցամաքային Եւրոպայի հրապարակներուն վրայ քիչ ազդեցութիւն ըրին։ Պերլինի մէջ ցորենի գինը 3—4 մարք վրայ դրաւ և Բիշդայի մէջ ալ հոկտեմբերին յանձնելի ցորենի գինը վրայ դնելով հասաւ այն բարձրագոյն գինին որուն նմանը տեսնուած չէր ցարդ այս տարի։

Աւստրօ-Հունգարիոյ հրապարակներուն մէջ կը կարծուի թէ ներքին բերքը պիտի բաւէ երկրին պէտքերուն. բայց Արժանթինի ցորենի գիներուն բարձրացումը, որ պատճառ է ընդհանուր հրապարակներուն մէջ գիներու նորանոր բարձրացման, ցորենի ներածման հաւանականութիւնը ակարացուց։ Նկատելի է որ գիներու այս բարձրութեան հակառակ, ռուսական ցորենի մատակարարումները նուազ են։ Տակաւ հաստատութիւն կը գտնէ այն կարծիքը թէ, հակառակ ոչ-պաշտօնական ապահովութեանց, Ռուսիոյ հունձքը անցեալ տարուընէն աւելի չէ այս տարի։ Ռումանիոյ մէջ օդերու պատճառաւ ցանքերուն վիճակը դժգոհ են։

ՍԻՄԼԱ, 8 հոկտ.— Եղանակի անձրեւները որ օգոստոսի մէջ առատ տեղացին, դադրեցան ամսոյն վերջը. սեպտեմբերը տաք ու չոր անցաւ։ Այդ պատճառաւ մեծ մտահոգութիւն կայ։ Ու այժմ Պիրմայի, Արեւելեան Պէնկալայի, Պոմպայի և Մատրասի հունձքերուն վիճակը լաւ է։ Ընդհակառակն, Արեւմտեան Պէնկալայի մէջ հունձքերը անբաւական են և միացեալ գաւառներու մէջ՝ բոլորովին անյաջող. ինչպէս որ ռոշէս վախ կայ, և օգնութեանց պէտք պիտի ըլլայ։ Բենճապի հունձքերն ալ գէշ են։

ՅԱՏՈՒԿ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 10 հոկտ.— Նիւ-Եորքի հրապարակին աննպաստ վիճակը նորէն կը սկսի գէշ ազդեցութիւն մը գործել Բարիզի Սակարանին վրայ։ Նիւ-Եորքի մէջ, երէկ, փակման պահուն հանքային և երկաթուղիի բաժնեթուղթերը մեծ անկում կրեցին. մէկ քանի արժեթուղթերու մասին նոյն իսկ խուճապ տեղի ունեցաւ։ Լոնտոնի մէջ Ինկլիզ Բանքին, այսօր, հինգ «զուաւ» կորսնցուց և Ազիլ ևս երկու։ Բարիզի Սակարանը երբ բացուեցաւ՝ արժեթուղթեր ու ամերիկեան շատերը վաճառուեցան։ Ֆրանսական ռանթը դիմացաւ, բայց սպանիական արտաքինը և ռուսականները ինկան։ Օսմ. Միացեալը 92.22 եղաւ։ Ռիօ Թինթօն ալ ինկաւ, հակառակ այն զեկոյցին թէ շահաբաժինը առնուազն 47 շիլին 6 բէնս պիտի վճարուի։ Ռիօ Թինթօն, որ 1720 էր, 1706 փակուեցաւ։ Պղինձի գինը անփոփոխ է։ Գալիա Գարաստղէն բաժնեթուղթերը կը ծախուէին և 592 գոցուեցան։ Ջրոյց կար թէ կապարի գինը զգալի անկում մը պիտի կրէ, սակայն Լոնտոնի մէջ գինը կը բռնուէր։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ հրապարակը տկար է ու գէշ, ամերիկեան բոլոր արժեթուղթերու մասին։

— Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ Ռիօ Թինթօյի շահաբաժնին համար 47 շիլին 6 բէնսի առ հաշիւ վճարում մը պիտի ըլլայ։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Սերպիոյ Թագաւորը ու անդրանիկ որդին, այսօր, գացին ներկայ գտնուելու մեծ ռազմափորձերուն, որոնք կը կատարուին Դանուբի շրջակայքը մինչեւ Բոժարեւաց։

ԲԱՐԻԶ.— Ամերիկեան հրապարակին վրայ դրամական տագնապին ծանր հանգամանքին զատ, Ամստէրտամի մէջ խոշոր սնանկութիւն մըն ալ աննպաստ տպաւորութիւն մը գործած է Բարիզի Սակարանին վրայ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Ռայխսթակը նոյեմբեր 22ին պիտի գումարուի։

ՀՌՈՄ.— Ճորնալէ տ'Իդալիա կ'ըսէ թէ անհրաժեշտ է որ համաձայնութիւն մը գոյանայ Վատիկանի ու Իտալիոյ միջեւ, վասն զի հակառակ պարագային Պապը Հռոմէն հեռանալով Պէլճիքա պիտի երթայ։

ՌԻՇԴԱ.— Այս առաւօտ Բէնջայի մօտ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ վաճառաբարձ կառախումբի մը և ուղեւորաց կառախումբին միջեւ, որ ժամ 6.20ին ճամբայ ելած էր Սէմլինէն։ Երկու պաշտօնեայ մեռան և տասներկու ուղեւոր ու չորս պաշտօնեայ վիրաւորուեցան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ արտաքին գործոց պաշտօնատանն մէջ Բէյ-Մէյ-Կազէդի մէկ խմբագրին յայտարարեցին թէ բոլորովին անհիմն է Պեդերսպուրկէ տրուած այն լուրը թէ Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ Մայրագոյն Արեւելքի մասին կնքուած համաձայնութիւնը չհրատարակուած մէկ քանի հատուածներ կը պարունակէ։

ԲԱՐԻԶ.— Լուասէ ու Ռոնի չորս կողմը ողողումներ պատահեցան։ Մինչեւ հիմա ստուգուած վնասները խիստ մեծ են։ Տուներ և գործարաններ ողողուեցան, շատ տեղեր երկաթուղիի և հեռագրի ու հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները ընդհատուեցան։ Մէկ քանի մարդեր և շատ մը անասուններ խեղդուեցան։

ԼԱ ՀԷՅ.— Առաջին յանձնաժողովը, իր այսօրուան նիստին մէջ, ձեռնարկեց քուէարկութեանը ռուսական առաջարկութեան, որ է իբրեւ յաւելուած 1899ի պայմանագրութեան կցել մեծամասնութեան որոշումը պարտաւորիչ միջնորդական իրաւարարութեան համար։ Գերմանիա, Աւստրիա-Հունգարիա, Մ. Նահանգները, Պելճիքա ու Ռումանիա հակառակ քուէ տուած ըլլալով, ռուս պատուիրակ Պ. դը Մարդէնս ետ առաւ իր առաջարկութիւնը։

ԲԱՐԻԶ.—Անգլիոյ Թագաւորը Բիարից պիտի ժամանէ և մարտ 2էն ապրիլ 5 հոն պիտի մնայ։

— Թանժէրի ֆրանսական դեսպան Պ. Ռէնեօ Պասուռ Լէգէօնի մեծ ժապաւէնը մատոյց Մարոքի վեհապետին, որ շնորհակալ եղաւ Ֆրանսայի կառավարութեան կողմէ ցոյց տրուած այդ համակրութեան համար։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 27/10 Հոկտ.		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ.	Օ. Ո.	100 12
Ամէնէն բարձր գին	»	100 26
Ամէնէն վար գին	»	100 12
Բաւմէլի Երկաթուղի գոյ	Ֆր.	164 37
Ամէնէն բարձր գին	»	165 75
Ամէնէն վար գին	»	161 37
ԲԱՑՈՒՄ 28/11 Հոկտ.		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ.Կ.	Օ. Ո.	100 13
» » » ժամը 5ին Փ.Կ.	»	100 13
Բաւմէլի Երկաթուղի	Ֆր.	164 50
» » ժամը 5ին	»	164 50
Թութուն Կ. Պոլսոյ	»	430 —
Անատ. Երկթ. Զարաթ. Ա. սերի	»	507 —
» » Բ. սերի	»	502 —
» » բոնդ	Օ. Ո.	16 77
Շիրքէթի Խայրիէ	»	44 —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	4 87
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 10
Օսմ. Ծխախոտ		19 —
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		8 80
» ժուիսանս		4 10
» պարտաթուղթ		472 —
Թրամուէյ	Ֆր.	48 50
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.		314 —
Գալիա Գարա Այտին		592 —
Միթիլէնի պանքա	Օ. Ո.	4 95
Սալոնիկի պանքա		147 —
Թութուն առանձնաշնորհեալ		49 —
» ռեժիսական		47 —
Քարաֆ Իզմիրի		590 —
Լաւրիոն	Ֆր.	80 —
Զոնկուլտաք	»	28 50
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	1 75
» » 8 »		4 25
Բաւմէլի Երկաթուղի	Ֆր.	— —
Փոխ. Հրապարակ Օսմ. Պանքայի 6½ %		

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 10 Հոկտ.		
Միացեալ Օսմ. պարտք.) բաց.	Ա. Ո.	92 30
) գոց.	»	92 22
Բաւմէլի երկաթուղի	Ֆր.	170 —
Թրամուէյ	»	49 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	695 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	447 —
Գալիա Գարա Այտին	»	595 —
Օսմ. մաքսատուն	»	497 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	94 12
Քրէտի Լիոնէ	»	1149 —
Ռուսական 5 %	»	90 70
Իտալական Ռանթ	»	100 10
Սպանիական արտաքին	»	91 65
Ձեք Լոնտոնի վրայ	»	25 125
Դրամակերպ Ֆրանս. Պանքայի	»	3 ½

ԳՈՐԳԵՐ
ՁԻՆ ՀԱՍԸՐԸ

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՄՊԱ-ԼԻՆՕԼԷՕՄ, Կարասեաց համար ծոպեր (սաչախ) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՐՕ ՖՐԱՆԿՕ եւ ՈՐԴԻՔ

ՎԵՐՄԱԿ
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ԲԷՐԱ Շիշլի Ճամբայ Բասամ Անարօլի ՂԱԼԱԹԱ ԵԷնի ճամի թիւ 14 (Թիւնէլին կից) Կ. ՊՈԼԻՍ Ֆինճանճըլար թիւ 33, 35, 37 եւ Սուլթան Համամ թիւ 3 36—2

ԴԺՈՒԱՐԱՄԱՐՍՈՒԹԻՒՆ
ՍՏԱՄՈՔՍԱՑԱՒ
Վայրկեանապէս կը բուժուին
ՇԱՆՏՐՈՆԻ "ԿՈՒԹ ՏԷ ՔՈԼՈՆԻ„ՈՎ
Ազդեցիկ բնդդէմ
ՍՐՏԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ԹՈՒԼԵՐՈՒՆԻ ԵՒ ԹԱՆՁՔԻ
Բարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, եւ բոլոր դեղարանները

Գործակատար՝ Ժ. Պ. Տալէճիօ, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Բոլոր պայմանագիրներու եւ մասնաւորաբար վարձակալութեան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրներ։

Բոլոր պայմանագիրներու և մասնաւորաբար վարձակալութեան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները անհատաբար ենթարկուած են թիւ 85ի 9րդ յօդուածին մէջ կանխատեսուած դրոշմատուրքին, այսինքն 10 փարա 40էն սկսեալ մինչեւ 100 ղրուշի համար, և 20 փարա՝ 100 ղրուշէն վեր գումարներու համար։ Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը տեսած ըլլալով թէ բազմաթիւ պայմանագիրներ Դրոշմատուրքի Օրէնքին ենթարկուած չեն, ստիպուած է զանցառուներուն նկատմամբ դատական հետապնդում կատարել և 38րդ յօդուածին համաձայն տուգանքները գանձել, դրոշմաթուղթէ զուրկ իւրաքանչիւր ստացագրէ 150 կամ 250 ղրուշ, փակցուելիք 10 կամ 20 փարա դրոշմաթուղթին համեմատ։ Վարչութիւնը այս առթիւ հարկատուներուն կը յիշեցնէ Դրոշմատուրքի Օրէնքին 50րդ յօդուածին տրամադրութիւնները, որոնց համաձայն, զանցառուներէն գանձուած տուգանքներուն կէսը պիտի տրուի օրինազանցութիւններ իմաց տուող տեղեկատուին։ Վարչութիւնը կը զգուշացընէ այն ճամբարէն, որոնք առաջ կրնան գալ պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները առանց դրոշմաթուղթի ձգելէն, միեւնոյն ատեն ուշադրութիւն հրաւիրելով այն անձերու շահուն վրայ զորս ունին պայմանագրի տէրերը, եթէ տեղեկութիւն տան դրոշմաթուղթէ զուրկ ստացագիրներու մասին։ Վարչութիւնը միեւնոյն ատեն կը ծանուցանէ հարկատուներուն թէ կրնան պայմանագիրներու վրայ նշանակուած ստացագիրները կանխաւ ու ամբողջովին ենթարկել արտասովոր դրոշմի, %ին 5 զեղչով։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

1/14 օգոստ. 1907 30—17

Cie RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Սեպտեմբեր
Գշ. 25]8 Պիրէօն, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բոր-Սայիտ եւ Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող շոգենաւերուն հետ։
Գշ. 25]8 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Ղրիմ-Կովկաս, Ղրիմ-Ազով, Օտեսա-Քերսոն, Օտեսա-Նիքօլայեվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 26]9 Սէվաստօբոլ ժամը 10ին։
Եշ. 27]10 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին։
Շբ. 29]11 Օտեսա, ժամը 12ին։
50—39

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2]14 եւ 1320 Սեֆեր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըլ խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հաստատութիւններուն

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պաղչէ Գաբու, Թրամուէյի ճամբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ։
Պոլիս, Մ. Ի. Սաւօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պաղչէ Գաբու թիւ 10։
Պոլիս, Ասթոր պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց։
Պոլիս, Գ. Ս. Այվէլըզլու, Էմին-Էօնիւ, Պաղչէ Գաբու, Իզմիր փողոց։
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիատիս չարշըյի հրապարակ։
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Էնդրիտ, Մօտա Հասանէֆի։
Պէյօղլու-Քաքէտ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի. Մեծ Փողոց
Երէնգիւղ, Թէօտօրօ Խանտրօս, Նաւակայան մօտ։
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճամբան, Թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրիանց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Բէնտիք, Բ. Սամմարիքա։
Մեծ Կղզի, Րէօռսլ էֆ.։
Մոտրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ։
Սան Սթէֆանօ, Բէյլէճեան էֆ.։
17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

"ԱՏԼԷՐ„
Առաջին գիրէն մինչեւ վերջին գիրը ընթեռնլի գրուածք

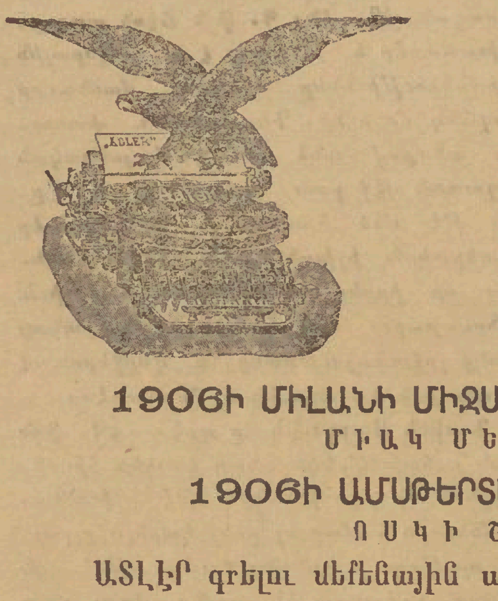

ԳՐԵԼՈՒ ՄԵՔԵՆԱՅ
ԱՏԼԷՐ
շնորհիւ իր ունեցած կատարելագործութեանց, պարզութեան և հաստատուն շինուածքին, քիչ ատենի մէջ, առաջնակարգ տեղ մը գրաւած է գրելու մեքենաներուն մէջ, և մեր յաճախորդներու ամենամեծ գովեստներուն կ'արժանանայ ամէն օր։

1906Ի ՄԻԼԱՆԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ
ՄԻԱԿ ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ
1906Ի ԱՄՍԹԵՐՏԱՄԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ
ՈՍԿԻ ՇՔԱԴՐԱՄ
ԱՏԼԷՐ գրելու մեքենային ամենէն ցայտուն յատկութիւնները
Տոկունութիւն, դիւրաւսոյց մէթոտ, նորոգման դիւրութիւն, գրի ընթեռնելիութիւն, մաքուր գիր, բառերու և տողամէջերու կանոնաւորութիւն, պատճէններու նմանութիւն, վայելուչ ձեւ, արագութիւն, լաւ տպագրութիւն, գրերու մաքրութիւն, ստեղնաշարի պարզութիւն, գրերու ճոխութիւն, այլազան ստեղնաշարեր, գիրեր փոխելու մեքենաներ, թուղթի գլաններ, թապիւլաթէօր, թուղթի կանոնաւոր յառաջացում, եւայլն եւայլն։
Միակ գործակալ եւ ներկայացուցիչ
Ֆ. Վ. ՎԻՆԳԼԷՐ
40—37 544, ԲԵՐԱ ԹԷՔԷ. — Կ. Պոլիս

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրախմի
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ
Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէօն, Բադրաս, Վօլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրէտէ)։
Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի։
Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ։
Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։
Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուզուած ատենը ետ առնուելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ և զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խորշեր, փոքր վարձքերով։
Աւանդի ճիւղ
Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, սա տոկոսները վճարելով.
Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ 3%
Վեց ամսուան համար 3½%
Մէկ » » 4 —
Երկու » և աւելի 5 —
Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։
Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով
Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն ղրուշ 52 ոսկեդրամ։ 50—30

ՀԻՒՆԵԱՏԻ ԵԱՆՈՍ
HUNYADI JANOS
ԼԱՒԱԳՈՅՆ եւ ԲՆԱԿԱՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ
Ազդու, ապահով ու հեշտ կերպով կը ներգործէ
Կը յանձնարարուի ամէն անոնց որոնք ենթակայ են
Սովորական պնդութեան, ստամոքսացաւի, լեարդի հիւանդութեանց, մաղձի խանգարումներու, լեարդային համախռնումի, զանազան տեղերու եւ տաք կլիմաներու յատուկ ուրիշ հիւանդութեանց
Գործածման չափը, երբ մաքրողական՝ 2 գաւաթ, իսկ երբ լուծիչ դեղ՝ 1 գաւաթ.
առտուն՝ բան չկերած խմել 24—21
ՊԷՏՔ Է ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԵՒ ՆՄԱՆՆԵՐԷՆ

ԲՐՈՎՈՏՆԻՔ
Ռուսական դիմացկուն և վայելուչ լաստիկներ։ Մեր յարգոյ յաճախորդներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս 1888 թուականն և մարքան կրող լաստիկին վրայ, որ համաշխարհիկ համբաւ կը վայելէ։
Կը ծախուի կօշիկի գլխաւոր վաճառատուներուն մէջ։
Ընդհ. մթերանոց
Պոլիս, Պէօյիւք Թիճարէթ խան, ԷՑ. ՔԷՕԼԼԷՐ, յաջորդ Ֆէրտինանտ Շմիտ։
50—2

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տրաօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարթէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքթօ	3607	Տամինօ	938	Հինտօս	3720	Մըքատօ	3557	Տիբըր	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2333	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթենագօ	2277	Տրուգօ	1713	Համլէթ	595	Մոնդէվիտէօ		Սքէբօ	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իսկօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Քորթավինօ	1264	Էլպօ	3464	Իտալօ	5540	Նէքօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ժէյնօ	1080	Օթէլլօ	4100	Թոքիօ	3327
Գեյրօ	1371	Էջեդօ	1841	Քլէօ	1053	Օնթարիօ	4036	Թալէթօ	1470
Գալիբսօ	1837	Ֆլաօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Օւրալինօ	242
Գոբջօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քաշօ	1700	Բոլէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գոդօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Բալօ	510	Վըլօ	1289
Ջինքօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	Բրիսքօ	3329	Վ. Ուիլսըն	2391
Սօսէթօ	1831	Հալրիկօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Բինսլօ	1553	Էլոա	1350
Գոլորատօ	4235	Կիկանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Բալլօ	1613	Ջէյս	1200
Գոնկօ	2905	Կոզօ	1011	Մալմօ	724	Բոճէա	1789	Թոբօ	
Գորսօ	895	Կըրանօ	1695	Մարէնկօ	1373	Բոզաչիա	136	Մարօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Ուրպինօ շոգենաւը, Նաւապետ Քրօֆթ։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Միքատօ շոգենաւը, Նաւապետ Ծիք, Հոկտ. 1ին։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22 - 24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—23

ԱՆԱՏՈԼԸԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԱԶԴ

Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանելու հանրութեան թէ Րամազանի առթիւ առժամեայ կերպով և փորձի համար հետեւեալ վեց կառախումբերը պիտի երթեւեկեն.—

Ուղեւորի մասնաւոր կառախումբ Թ. 649
Բէնտիքէն Հայտար-Փաշա

		Ժամ	Վրկ.	
Բէնտիք	մկն.	1	31	իրիկ.
Գարթալ	»	1	39	»
Մալթէբէ	»	1	49	»
Պօսթանճըք	»	1	57	»
Էրէնքէօյ	»	2	04	»
Կէօզ-Թէբէ	»	2	08	»
Ֆէնէր-Եօլը	»	2	12	»
Գըզըլ-Թօփրաք	»	2	15	»
Հայտար-Փաշա	ժմն.	2	23	»
	մկն.	2	30	»
Գարաքէօյի կամուրջ	ժմն.	2	50	»

Ուղեւորի մասնաւոր կառախումբ Թ. 651
Պօսթանճըքէն Հայտար-Փաշա

		Ժամ	Վրկ.	
Պօսթանճըք	մկն.	3	58	իրիկ.
Էրէնքէօյ	»	4	04	»
Կէօզ-Թէբէ	»	4	08	»
Ֆէնէր-Եօլը	»	4	12	»
Գըզըլ-Թօփրաք	»	4	15	»
Հայտար-Փաշա	ժմն.	4	23	»
	մկն.	4	27	»
Գարաքէօյի կամուրջ	ժմն.	4	47	»

Ուղեւորի մասնաւոր կառախումբ Թ. 653
Մալթէբէէն Հայտար-Փաշա

		Ժամ	Վրկ.	
Մալթէբէ	մկն.	6	12	գիշեր
Պօսթանճըք	»	6	20	»
Էրէնքէօյ	»	6	26	»
Կէօզ-Թէբէ	»	6	30	»
Ֆէնէր-Եօլը	»	6	34	»
Գըզըլ-Թօփրաք	»	6	37	»
Հայտար-Փաշա	ժմն.	6	45	»
	մկն.	6	50	»
Գարաքէօյի կամուրջ	ժմն.	7	10	»

Ուղեւորի մասնաւոր կառախումբ Թ. 650
Հայտար-Փաշայէն Պօսթանճըք

		Ժամ	Վրկ.	
Գարաքէօյի կամուրջ	մկն.	3	—	իրիկ.
Հայտար-Փաշա	ժմն.	3	20	»
	մկն.	3	25	»
Գըզըլ-Թօփրաք	»	3	33	»
Ֆէնէր-Եօլը	»	3	36	»
Կէօզ-Թէբէ	»	3	40	»
Էրէնքէօյ	»	3	44	»
Պօսթանճըք	ժմն.	3	49	»

Ուղեւորի մասնաւոր կառախումբ Թ. 652
Հայտար-Փաշայէն Մալթէբէ

		Ժամ	Վրկ.	
Գարաքէօյի կամուրջ	մկն.	5	—	իրիկ.
Հայտար-Փաշա	ժմն.	5	20	»
	մկն.	5	25	»
Գըզըլ-Թօփրաք	»	5	33	»
Ֆէնէր-Եօլը	»	5	36	»
Կէօզ-Թէբէ	»	5	40	»
Էրէնքէօյ	»	5	44	»
Պօսթանճըք	»	5	50	»
Մալթէբէ	ժմն.	5	57	»

Ուղեւորի մասնաւոր կառախումբ Թ. 654
Հայտար-Փաշայէն Բէնտիք

		Ժամ	Վրկ.	
Գարաքէօյի կամուրջ	մկն.	8	35	առաու.
Հայտար-Փաշա	ժմն.	8	55	»
	մկն.	9	—	»
Գըզըլ-Թօփրաք	»	9	08	»
Ֆէնէր-Եօլը	»	9	11	»
Կէօզ-Թէբէ	»	9	15	»
Էրէնքէօյ	»	9	19	»
Պօսթանճըք	»	9	25	»
Մալթէբէ	»	9	33	»
Գարթալ	»	9	43	»
Բէնտիք	ժմն.	9	50	»

Առանց հաղորդակցութեան շոգենաւեր
Մկն. Գարաքէօյի կամուրջէն 1 55 իրիկ.
Մկն. Հայտար-Փաշայէն 9 05 առաւ.

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ.— 652 և 653 թիւ կառախումբերը Մալթէբէի մէջ հաղորդակցութիւն պիտի ունենան Բրինքիփոյի և Հալքիի հետ (մեկնում Հալքիէն ժամ 5.20ին, իրիկուան և Բրինքիփոյէն ժամը 5.35ին, իրիկուան)։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Հայտար-Փաշա, 3 հոկտ. 1907

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (199)

ՑՕՆԷ ԴԸ ԹԵՐԱՅԼ

Գեղանի Կոմսուհիի Մը ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

ԺԶ.

ՄԱՐ Ա Լ'ՕԻ ՄԷՋ

— Ժամը քանիին դուրս ելաք Մար-ա-լ'Օէն։

— Երկուքի ատենները։

— Բանիէն վերադարձաք։

— Ժամը հինգին, մթնելուն պէս...

— Բայց անտառէն մինչեւ ձեր տունը հազիւ երեք քիլոմեդր հեռաւորութիւն կայ... Հոն երթալու և վերադառնալու համար մէկուկէս ժամու պէտք կայ... Ինչ ըրիք այդչափ ատեն...

— Ջիւնին մէջ կենդանիներու հետքեր երեւան հանելով զբաղեցայ...

— Այդ պատճառա՞ւ է որ վրդոված ու մտազբաղ երեւոյթ մը ունէիք, երբ դիմացնիդ ելան երեք պառաւ գեղջկուհիները...

— Թերեւս անտառին խորհրդաւոր կեանքը շատ կ'ազդէր վրաս...

— Այդ բանին համար չեմ մեղադրեր ձեզ... բայց չեմ ալ խաբուիր այդ չփոթ բացատրութիւններէն, և ցաւով կը տեսնեմ որ ճշմարտութիւնը չէ որ կ'ըսէք ինծի...

— Դէշ գործ մը ըրած չեմ լնաւ...

— Ուրեմն ինչո՞ւ կը նեղուիք ձեր պատասխաններուն մէջ և լռութեամբ կ'անցնիք։

Հանրիօ չպատասխանեց։ Ամենուն վրայ ալ կը ճնշէր ծանր լռութիւն մը, դժնդակ սպասում մը։ Ցեռայ կոմսին կողմը դարձաւ Պ. Մէնէօթրօ, ալ եւս Սիպուլոյով չզբաղելու երեւոյթով մը։ Անշուշտ կոմսը պիտի հարցաքննէր։ Հանրիոյի համար վախնալէ յետոյ հիմա ալ հօրը մասին երկիւղ կ'ունենար Ռօզ։

— Պարո՛ն, ըսաւ դատաւորը, շատ ուրախ ենք որ Լարաէ յայտարարեց թէ խօսելու վարժութիւննիդ վերստացած էք, և թէ կրնաք այսուհետեւ քալել, առանց մէկուն օգնութեան քանի մը քայլ առնելով... Լարաէ տեսած է ձեզ ու խօսած...

— Այո՛, ըսաւ կոմսը խուլ այլ յստակ ձայնով։

— Հետեւաբար պիտի կրնաք առանց յոգնութեան պատասխանել ձեզի ուղղած միակ հարցումիս... Այս տղուն ըսածները լսեցի՞ք... Շաբաթ կէս օրէն յետոյ իր բացակայութիւնը նշմարած ըլլալու էք...

— Այո՛։

— Իրա՞ւ է որ ժամը երկուքի ատենները մեկնած է հոսկից, ժամը հինգին դառնալով Մար-ա-լ'Օ։

Բացատրելու համար թէ ինչո՛ւ Պ. Մէնէօթրօ այդ տեղեկութիւնը միայն կը հարցնէր կոմսին, պէտք կը զգանք յիշեցնելու թէ երբ Սիպուլօ անտառին մէջ անշունչ գտնելէ յետոյ կոմսը, Մար ա լ'Օ դարձած էր, չակած ղանի, ո՛չ մէկուն հանդիպած էր ճամբան։ Ջիւնի փոթորիկին պատճառաւ չորս կողմը ամայութիւն կը տիրէր։ Ոչ ոք տեսած էր Հանրիօն, երբ մարդկային ծանր բեռի մը տակ կքած, դէպի Մար ա լ'Օ կ'ուղղուէր։ Միայն Լարաէի տան առջեւ տեսած էր կոմսը։ Միւս կողմէ բացատրելու համար կոմսին տալիք պատասխանը, պէտք է նմանապէս յիշեցնել թէ ան չէր կրնար կռահել Ռօզի և Սիպուլոյի անձկութիւնները։ Ժէրմէնի սպանութիւնը կոմսին կը վերագրէին անոնք։ Կոմսը ինչպէս կրնար գիտցած ըլլալ այդ պարագան։ Սիպուլօ ինքզինքը ամբաստանած էր իր յերիւրած սուտով, կոմսին վրայէն ամէն կասկած փարատելու համար անձնուիրաբար։ Կոմսին մտքէն չէր անցներ այդ բանը։ Ծերունին ճշմարտութիւնը միայն պիտի ըսէր իր տուած պատասխանով։ Հանրիօ այդ ճշմարտութեան ներքեւ ընկճուեցաւ, քանի որ չպիտի կրնար իր չըրած սուտը բացատրել, և խոստովանիլ թէ մարդասպան կոմսը ազատելու համար միայն ստած էր։

— Չեմ գիտեր թէ ինչո՛ւ համար Հանրիօ ճշմարտութիւնը ամբողջովին չյայտնեց... կա՛մ կարգ մը պատճառներով և կամ վախէն՝ այդ ուղղամիտ ու անկեղծ տղան ստիպուած է պատմութիւն մը յերիւրել։

Ռօզ գունատած էր։ Սիպուլօ հասկնալով որ կորսուած էր ինք, գլուխը ծռեց համակերպած կերպարանքով։

— Ա՛հ, մտքէս կ'անցնէր այս ամէնը, ըսաւ դատաւորը։

— Արդարեւ, Հանրիօ ձեր ըսած ժամուն դուրս ելած ըլլալու է, թէեւ ես չկրցի ստուգել բուն ժամը, երկար քուն մը քաշելուս համար... Արթնցած միջոցիս տեսնելով որ առանձին կը գտնուիմ, տղաս պէտ ըրի, մանաւանդ որ քանի մը օրէ ի վեր աւելի լաւ կը զգայի ինքզինքս... Ուզեցի վերանորոգուած ուժերս փորձել... մէկ-երկու քայլ առի... գոհունակութեամբ հաստատեցի որ խեղճ սրունքներս շատ չէին կքեր... Այդ միջոցին հանդիպեցայ Լարաէի... Անգամ մը դուրս ելլելէ յետոյ, առանց կարեւորութիւն ընծայելու սպառնական ամպերուն, ուզեցի անտառին եզերքը հասնիլ... ինքզինքս հպարտ կը զգայի այդ փախուստը կատարելուս համար, Հանրիոյի հսկողութենէն խոյս տալով, որուն հրամայուած էր քովէս չբաժնուիլ... Այսպէս՝ երբ անտառին մէջ գտայ ինքզինքս, ձեան փոթորիկը սկսած էր արդէն։ Վրանդին գիտակցութիւնը ունէի։ Ուստի փորձեցի վերադառնալ... ուժասպառ ինկայ ու քունս տարաւ...

Կոմսը ընդհատեց խօսքը։ Աչքերը գոցեց ու սկսաւ սաստիկ դողալ ի յուշ այն սոսկալի տեսարանին որ իր առջեւ պարզուած էր, մինչ Ռօզ-Լիզօնի երգը կը լսէր, որ ընդհատուած էր հոգեւարքի աղաղակով մը... Ռօզ ու Հանրիօ մտովի կ'ըսէին, կոմսին խօսքերը լսելով. «Կոմսը կը ստէ... Ամէն բան չըսաւ... Ջիւնին մէջ ուժասպառ ինկած առաջ իր վերջին ուժը գործածած է՝ սպանութիւն մը գործելու համար...»

Այդպէս կը մեկնէին կոմսին յուզումը, որ իր խօսքը ընդմիջած էր՝ ծերին ցնորքը աչքերուն առջեւ պարզուելուն համար... Կոմսը, պահ մը լռութենէ յետոյ, յարեց.

— Ինչո՞ւ համար Հանրիօ ստեց, ձենէ ծածկելով զիս ազատած ըլլալը... Մար ա լ'Օ վերադառնալով իմ բացակայութիւնս նշմարած էր... մտահոգութեան մատնուած, իսկոյն փնտռտուքի ելած էր զիս գտնելու համար, քանի որ ակար ըլլալս ալ գիտէր... Հանրիօ զիս վերջապէս գտաւ, այն ատեն երբ թմրած ու մեռնելու բան մը չէր մնացած... Թեւերուն մէջ առնելով խրճիթ տարաւ զիս։

Ծերունին ժպիտ մը արձակեց, յարելով.

— Հանրիոյի կը պարտիմ իմ կեանքս. բայց նախապէս շատ բան կը պարտիմ անոր... Պիտի ջանամ ամէնքը մէկանց վճարել...

Ռօզ և Հանրիօ կը խորհէին. «Ինչպէս արիութիւն կ'ունենայ ժպտելու...»

Ուրկէ կը ստանար այն ուժը որով այնքան հանդարտ կը մնար և ամէն վախէ զերծ, մինչ ամենէն սոսկալի ամբաստանութիւնը կը ծանրանար իր վրայ։ Դատաւորը կը խորհէր։ Ամենուն ալ նայուածքները Պ. Մէնէօթրոյի ուղղուեցան, իբր թէ անոր ըսելիքէն կախում ունենար հոն գտնուողներուն կեանքը կամ մահը... Եթէ երբեք Պ. տը Քրատ Վիթրէի ըրած պատմութիւնը ճշգրիտ էր — Պ. Մէնէօթրօ ա և է պատճառ չունէր այլապէս դատելու — երկու ծանրակշիռ եզրակացութիւններ կ'ամբաստանէին Հանրիօն։ Ուստի դատաւորը սկսաւ հարցաքննել Հանրիօն, այդ եզրակացութիւններուն ճշդութիւնը ստուգելու համար։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՑԱՃԵԱՆ